परिवर्तनको लागि
क्राईम अपरेशन
CRIME OPERATION
साप्ताहिक

नेपाल खानेपानी संस्थान
शाखा कार्यालय, विराटनगर

सूचना

गर्मी, सुख्खा याम बढे सँगै जमिन मुनीका पानीका सतह घटिरहेकोले गर्दा पानी उत्पादन कम हुन गई वितरण प्रणालीमा समस्या भएको जानकारी गराउदै वितरण गरिएको पानी सहि सदुपयोग गरि दिनु हुन अनुरोध छ, साथै कहि कतै पाईप लिकेज भई पानी खेर गईरहेको देख्नु भएमा कार्यालयलाई जानकारी गराय दिनु होला ।

पानी उमालेर र फिल्टर गरेर मात्र प्रयोग गर्ने बानी बसालौं ।

❑ वर्ष १२ ❑ अंक ४३ २०८१ आषाढ २ आईतवार Sunday 16, JUN 2024 ❑ पृष्ठ: ६, ❑ मूल्य रु. १०/-

बाँतर समुदायमा बेहुला-बेहुलीको रगत एक अर्कालाई खुवाउने अनौठो चलन

पदम कुमार सरदार

विराटनगर । बातर समुदाय मा विवाहको अवसरमा बेहुला-बेहुलीको रगत एक अर्कालाई खुवाउने अनौठो प्रचलन रहको छ ।

बाँतर समुदायमा विवाहलाई समाजिक सम्बन्ध, परास्पारिक सहयोग र कुटुम्बहरु बिचको घनिष्टतालाई सुदृढ गर्ने अवसरको रुपमा लिने गरेको पाईन्छ । बाँतर समूदायमा बेहुला बेहुलीको रगत एक अर्काको खुवाउने अनौठो प्रचलन सदियौ देखि चल्दै आई रहको बातर समुदायका अगुवाहरुले बताउँछन्।

बेहुला र वेहुलीको रगत एक अर्कालाई सिधै रगत नखुवाई रगतलाई दहीमा मिसाएर एक अर्कोलाई खुवाउने प्रचल रहेको छ । बेहुला र बेहुलीको दाहीने हातको बुढी औंला चिरेर रगत निकाली दहीमा मिसाएर घोलिन्छ त्यसपछि काँचको थालमा घोलिएर राखिएको दही र रगत एक अर्कालाई खुवाउने प्रचलन रहेको छ ।

विवाह बन्धन पूर्ण रुपमा सफल रहोस, सम्बन्धमा खटपट नआओस र बाँचुन्जेल एक अर्काको साथ नछुटोस भन्ने उद्देश्यले एक अर्काको रगत दहीमा घोलेर खुवाउने गरिएको बातर समूदायका अगुवाहरुको भनाई छ ।

बातर समूदायले आफ्नो संस्कृतिमा नोछ्र गरेको भनिन्छ । नोछ्र अघि सिन्दुर दानको कर्म गरिन्छ । सिन्दुर लगाउनु अघि सर्वप्रथम केटीको कपालमा शुद्ध

वांकी अन्तिम पेजमा...

सोमबार सार्वजनि विदा

विराटनगर । सरकारले इस्लाम धर्मावलम्वीहरुको पर्व बक्र ईदको अवसरमा आउँदो भोली सोमबार सार्वजनिक बिदा दिएको छ । शुक्रबार गृह मन्त्रालयले सार्वजनिक सूचना जारी गरेर सोमबार सार्वजनिक बिदा दिइएको जानकारी दिएको थियो ।

२०८० माघ २९ गतेको नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाअनुसार इस्लाम धर्मावलम्वीहरुको पर्व बक्र ईद (उल-अजहा) का दिन सार्वजनिक बिदा दिने निर्णय भएको सन्दर्भमा उक्त पर्वको अवसरमा मिति २०८१ साल असार ३ गते सोमबार सार्वजनिक बिदा दिने निर्णय भएको व्यहोरा सम्बन्धित सबैको जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ," मन्त्रालयका सहसचिव तथा प्रवक्ता नारायणप्रसाद भट्टराईले जारी गरेको सूचनामा उल्लेख छ ।

आगलागी पिडितहरुलाई जस्तापाता हस्तान्तरण

विराटनगर । हिमालय बैंक लिमिटेड लाहान शाखाको सहकार्यमा मधेसी महिला नागरिक समाज विराटनगरले आगलागी पिडीतहरुलाई २ लाख भन्दा बढी जस्ता पाता हस्तान्तरण गरेको छ ।

सप्तरी जिल्लाको कञ्चन रुप नगरपालिका-५ पडेमारा टोलको बाँतर वस्तीमा पुगेर मधेसी महिला नागरिक समाज विराटनगरले जस्ता पाता उपलब्ध गराएकोहो । सप्तरी जिल्लाको कञ्चनरुप नगर पालिका-५ पडेमारा टोलमा १६ वटा घरका आगलागी भएको थियो ।

गत बैशाख ९ गते आईतवार दिउँसो भएको आगलागीले बाँतर समुदायका घर जलेर नष्ट भएको थियो । टोलमा बाँतर समूदायका बाक्ला घर थिए । पश्चिमबाट हावा पनि लागिरहेकोले आगो समयमा नियन्त्रण गर्न नसकेको कारण वस्ती नै सखाप भएको स्थानीयहरुले बताए । मानवीय सेवा गर्ने उद्देश्यले हिमालय बैंक लिमिटेड लाहान शाखाको सहकार्यमा मधेसी महिला नागरिक समाज विराटनगरले जस्ता पाता उपलब्ध गराएको समाजकी अध्यक्ष आशा झाले वताईन ।

वांकी अन्तिम पेजमा...

गर्मीले कोशी अस्पतालमा बिरामीको चाप बढ्दै

विराटनगर । मुलुकभरी अहिले गर्मी बढेको छ । कोशी प्रदेशको राजधानी विराटनगरमा गर्मी बढेसँगै कोशी अस्पतालमा समेत बिरामीको चाप बढ्न थालेको छन् ।

अध्याधिक गर्मीका कारण बालबालिका, वृद्धवृद्धा लगायत युवा यूवतीहरु समेतमा ज्वरो आउने डाइरिया चल्ने, वाता हुने लगायतको विरामीहरु कोशी अस्पतालमा उपचार गराउन आएकोले विरामीका चाप बढेको छ ।

कोशी अस्पताल बिराट नगरमा प्रदेशका बिभिन्न स्थानहरुबाट ज्वरौ आउने, डाइरीया चलने वानता हुने लगायतका विरामीहरुलाई उपचार गर्न अस्पताल ल्याउने गरेका छन् । विरामीलाई अस्पताल मा उपचार गराउन ल्याएको विरामीका आफ्नत कार्त्तिचन्द यादवले कोशी अस्पतालमा विरामीको चाप बढेको बताए ।

गर्मीको चापले गर्दा आफूलाई समेत ज्वरौ आउला जस्तो भईरहेको यादवले वताउँदै एतिवेला अस्पतालले नागरीकहरुलाई राम्रो सेवा प्रदान गर्न थप जनशक्ति व्यवस्था मिलाउन उहाँको माग छ ।

अस्पतालमा ब्लड सुगर प्रेसर बढेको समानय विरामी दिनहुँ जसो आउनेनै गरेको थियो । तर गर्मीका कारण ज्वरौ, टाईफाईट, रुघा खोकी, मलेरिया लगायतका बिरामी हरु बढी आउने गरेको डा.दिपक सिग्देलले वताए ।

गर्मीमा लाग्ने विरामीवाट

वांकी अन्तिम पेजमा...

खाद्य स्वच्छतामा लगानी बढाऔं,अप्रत्यासित अवस्थाको पूर्वतयारी गरौं!!!

विश्व खाद्य स्वच्छता दिवस, २०२४ को अवसरमा खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण कार्यालय, विराटनगरबाट जारी संदेश

- गर्मीको समयमा किटाणुको संक्रमण उच्च हुने उच्च हुने हुंदा खाद्य पदार्थ भण्डारण गर्दा ५ डिग्री सेल्सियस भन्दा तल वा ६० डिग्री सेल्सियस भन्दा माथि को तामक्रम सुनिश्चित गरौं ।
- सडकपेटी, बजार, मेला लगायतका स्थानहरुमा खुल्ला रुपमा विक्री वितरण हुनेलेवल नभएका रङ्गिन कटन क्याण्डीजस्ता खाद्य पदार्थ उपभोग नगरौं ।
- खाद्य पदार्थसंग सिधा सम्पर्कमा रहीपोको पार्न, पस्कन तथा भण्डारण गर्न पत्रप्त्रिका, मसी छापिएका वा रङ्गिन कागजको प्रयो नगरौं ।
- मधुमेह, उच्च रक्तचाप तथा मुटुजन्य रोगको जोखिम कम गर्न नुन र चिनीको उपभोग कम गरौं ।
- लेवल विवरणमा औद्योगिक ट्रान्स प्याट लेखिएका खाद्य पदार्थको उपभोग कम गरौं ।
- स्वास्थ्यका लागि लाभदायक असंतृप्त चिल्लोपदार्थ बढी भएका खाद्य पदार्थ जस्तै माछा, एभोकाडो, नट्स (लगटक), वनस्पति तेलको उपभोग गर्ने गरौं ।
- गर्मीको समयमा नियमित रुपमा स्वच्छ पिउने पानी, फलफूलका रस तथा झोलिलो पदार्थको प्रयोग बढाऔं ।
- प्याक भएका खाद्य पदार्थहरुको लेवलमा उत्पादन तथा उपभोग्य मिति, तौल, व्याच नं., उत्पादकको नाम, ठेगाना जस्ता विवरण हेरेर मात्र खरिद तथा उपभोग गरौं ।
- खाद्य पदार्थको स्वच्छता तथा गुणस्तर सम्बन्धमा कुनै गुनासो भए सम्बन्धित निकायमा जानकारी गराऔं ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपंछी विकास मन्त्रालय,
खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग,
खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण
कार्यालय विराटनगर, मोरंग
सम्पर्क ०२१-४७४८९८, ४७४९२१, ९८५२०८१०१८

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय
कोशी अस्पताल
विराटनगर, नेपाल

कोशी अस्पतालबाट निःशुल्क तथा न्यूनतम शुल्कमा संचालित कार्यक्रम तथा सेवाहरु ।

नेपाल सरकारको स्वास्थ्य नीति तथा कार्यक्रमहरु अनुसार यस अस्पतालबाट सेवाग्राहीहरुका लागि निःशुल्क तथा न्यूनतम् शुल्कमा विशिष्ट स्वास्थ्य सेवा, उपचारात्मक, निरोधात्मक तथा पुनर्स्थापनात्मक सेवासम्मका विभिन्न स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवा/कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुँदै आएको कुरा सर्वविदित नै छ । कोशी अस्पताल विराटनगरबाट सञ्चालित निःशुल्क तथा न्यूनतम् शुल्कमा तपशिल बमोजिमका सेवाहरु सञ्चालनमा रहेका हुँदा तपशिल बमोजिमका सेवाहरु लिई लाभ लिनुहुन आम सेवाग्राही वर्गमा सुसूचित गरिन्छ।

निःशुल्क तथा न्यूनतम शुल्कमा सञ्चालित सेवा/कार्यक्रमहरु:

१. आङ्ग खसेका महिलाको लागि निःशुल्क शल्यक्रिया ।
२. हाइड्रोशिल भएका बिरामीहरुको लागि निःशुल्क शल्यक्रिया ।
३. हात्तिपाइले भएका बिरामीका लागि निःशुल्क उपचार सेवा ।
४. एकद्वार संकट व्यवस्थापन कार्यक्रम (लैंगिक हिंसा पीडितलाई निःशुल्क उपचारात्मक तथा पुनर्स्थापना सेवा) ।
५. सामाजिक सेवा इकाइ मार्फत विपन्न नागरिकको निःशुल्क उपाचार सेवा ।
६. स्वास्थ्य बिमा सेवा ।
७. पोषण पुनर्स्थापना गृह सञ्चालनः कुपोषित बालबालिकालाई निःशुल्क उपचार सेवा ।
८. निःशुल्क गर्भपतन सेवा ।
९. भर्ना भएका बिरामीका लागि निःशुल्क रासनको व्यवस्था ।
१०. आमा सुरक्षा कार्यक्रमः निःशुल्क प्रसुति सेवा ।
११. नवजात शिशुको निःशुल्क उपचार सेवा ।
१२. खोप सेवा परिवार नियोजन सेवा ।
१३. कुष्ठरोग निवारण कार्यक्रम सञ्चालन ।
१४. एच.आइ.भी. एड्स सम्बन्धी ए.आर.टी. र मेथाडोन सेवा ।

डा. रबिराज सिंह
प्रमुख मेडिकल सुपरिटेण्डेण्ट

क्राईम अपरेशन
मो.जि.प्र.का.द.नं. २४८/०६९/७०
हुलाक निर्देशनालय.विराटनगर द.न. ०४/०७७/०७८

लागुऔषध...

नियन्त्रण मा लिएको छ ।

त्यस्तै इलाका प्रहरी कार्यालय काँकरभिट्टाबाट झापाबाट खटिएको प्रहरी टोलीले मेचिनगर-६ स्थितबाट इलाम चुलाचुली गाँउपालिका-३ का ३० बर्षीय बिनोद ढुंगेललाई ३ ग्राम ४८० मिलिग्राम ब्राउन सुगर सहित पक्राउ गरेको थियो ।

त्यसै गरी सुनसरीको धरान उप-महानगर पालिका-११ कि २२ बर्षीया आयुषा राईलाई १ ग्राम ५०० मिलिग्राम ब्राउन सुगर सहित इलाका प्रहरी कार्यालय धरानले पक्राउ गरेको छ । लागुऔषध सहित पक्राउ परेका उनिहरुको सम्बन्धमा थप अनुसन्धान भईरहेको छ ।

बाँतर...

तोरीको तेलले लगाईन्छ त्यसपछि बेसारले रंगाएको धोती र सेतो धोतीले सिउँदो छोपिन्छ सिन्दुर दानको समयमा छोपिएको बेहुलीको सिउँदोमा पाँच जना बृद्ध महिलाहरुले उघारी केटीको सिउँदोमा सिन्दुर भरिदन्छिन । त्यसपछि बेहुलाले धोती र पगरी (मौर) लगाइ बेहुलीको सिउँदोमा सिन्दुर भर्ने चलन छ ।

कुन जातिमा बेहुला-बेहुलीको रगत दहीमा मिसाएर एक अर्कालाई खुवाउने चलन छ ? भनेर लोकसेवामा प्रश्नहरु सोध्ने गरेको पनि पाइन्छ । बाँतर समुदायमा पौराणिक कालमा बच्चा जन्मेको ६ महिना भित्र नै गोत्र छुट्याई केटा र केटीलाई लठ्ठीले नापेर बालविवाह गर्ने परम्परामा रहेको थियो । तर कुल देवता नमिलेको खण्डमा मात्र विवाह हुनसक्छ । केटीको फुलमाला अर्थात छेका पछि विवाहको सुरुवात हुने गरेको नेपाल बाँतर सरदार समाज कल्याणकारणी समितिका केन्द्रीय सभापति मोहनलाल सरदारको भनाई छ ।

यसरी दुवै पक्षतर्फ एक आपसमा समझदारी कायम गरी सामाजिक बन्धनमा काय गरिन्छ । विवाह हुने घरमा धान, चामल, तरकारी, दुध, दही, तेल, कपडा, गर-गहना, रुपैयाँ लगायतका बस्तुहरु सहयोग उठाएर एक आपसमा सहयोग समेत गरिन्छ । बाँतर समुदायका केटा र केटीको घरमा पहिला सत्यनारायण पूजा त्यस पछि घर पूजा र केटीको तर्फबाट तिलक हुन्छ त्यस पछि बाँतर भाषामा विभिन्न प्रकारका गीत गाउँने र तिलक दिन आउने पाहुँनाहरुलाई स्वागत गरिन्छ ।

जन्तीहरुले बाँसको वैहङ्गा पट्टेमा आगो उठाउने चलन छ । आगो नबलेसम्म विवाहको साइत जुर्दैन भन्ने मान्यता छ । यो भन्दा अगाडी केटाको घरमा बाँसको भाटो अर्थात बहेंगा पट्टेमा आगो बाल्ने चलन रहेको नेपाल बाँतर सरदार समाज कल्याणकारणी समिति मोरङमा पूर्व जिल्ला सभापति पन्नाला सरदारको भनाई छ ।

बाँतर जातिहरुले ब्रम्हा विष्णुलाई साक्षी राखी विवाह गर्छन । अनि वैहङ्गा पट्टेमा आगो लगाउँछन् र बेद पढछन् बेद पढदा धान कुट्दै ओखलीको वरीपरि पाँचपटक परिक्रमा गर्छन । पुरोहितले मन्त्र उचारण सहित ओखलमा धान कुट्दा संलग्न पाँच जनालाई धागोले बेर्दिन्छन् । त्यसपछि धागो फुकाएर आँपको पातमा कुटेको धान र धागो बर बधुको नाडीमा बाँधिदिने चलन छ ।

गर्मीले...

जोगीनका लागि स्वस्थ्य वातावरण, र राती सुत्दा झुल लगाएर सुत्न उहाँले नागरिकहरुलाई सुझाव दिएको छ । गर्मीका कारण एतिवेला बालबालिका, वृद्धवृद्धालाई खानपिनबाट जोगीन समेत उहाँले आग्रह गरेका छन् ।

कोशी अस्पताल विराटनगर र नगर क्षेत्र भित्र रहेका अस्पतालहरुमा एतिवेला विरामीको चाप हवाते बढेको छ । यस अघि कोशी अस्पतालमा बिरामीहरु दिनुहुँ २ सय सम्म आउने गरेको अस्पतालको तथ्याङ्क मा उल्लेख छ । तर अहिले गर्मीका कारण विरामीहरु को चाप प्रदिदिन १२ सय देखी १५ सय सम्म हुने गरेको कोशी अस्पतालका कोशी अस्पतालका निमित प्रमुख मेडिकल सुपरि न्टेण्डेण्ट डा. रबिन राज सिंहले वताए ।

अत्यधिक कर्मी बढेपछि जनजीवन कष्टकर बनेसँगै बिरामीहरुलाई अस्पतालमा उपचार गराउन ठाउँको समेत समस्या भएको वताउँदै केही दिनदेखि गर्मी अत्याधिक बढेपछि ज्वरौ, टाईफाईट, रुघा खोकी, मलेरियालगायतका विरामीहरु अस्पतालमा भरीभराउ रहेको डा. सिंहले जानकारी गराए ।

आगलागी...

अन्य मनकारीहरुलाई पनि मानवीय सेवाका भावले अझ सहयोग जुटाउन उहाँले सबैमा आग्रह गरेका छन् । संस्थाले विगतका दिनहरुमा पनि निरन्तर जाडोको समयमा अति विपन्नहरुको पहिचान गरेर न्यानो कपडा र राहत स्वरुप खाद्यान्न उपलब्ध गराउँदै आइरहेको छ ।

जस्तापाता हस्तान्तरण कार्यक्रममा कन्चनरुप नगरपालिका-५ का वडा अध्यक्ष कैलाश कुमार साह, हिमालय बैंक लिमिटेड मधेश प्रदेशका प्रमुख सागरकुमार रेग्मी, शाखा प्रमुख रमेश अधिकारी, मधेसी नागरीक समाज काडमाण्डौका संयोजक गणेश मण्डल लगायतलको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा देवेनारा ग्रुप मुण्डडा परिवारको सहयोगमा समाजले ६० थान आँप र लिचिको विरुवा समेत वितरण गरेको थियो ।

NO SMOKING

हावा हुरीबाट जोगिने उपायहरू

- घरको संरचना बलियो बनाऔं,
- हावाहुरी चल्न थालेपति झ्यालढोका थुनौ,
- छानालाई राम्ररी हुक तथा तारले कसेर बाधौं,
- छतका गमला सुरक्षित रूपमा राखौ,
- जस्तापाता लगायतका वस्तुहरू खुल्ला र जथाभावी नछोडौं,
- हावाहुरी चलेमा भागदौड नगरौं, विस्तारै सुरक्षित स्थानमा जाऔं,
- सुरक्षित ओत नभेटे थुक्चुक्क बसेर दुवै हातले टाउको छोपी घोप्टो परौं,
- हावाहुरी चलेको समयमा सवारी साधन रोकेर सुरक्षित स्थानमा बसौं,
- हावाहुरीबाट क्षति कम गर्न पूर्व तयारी एवं सतर्कता अपनाऔं ।

नेपाल सरकार, विज्ञापन बोर्ड

खाना पकाउने ग्यास (एलपी ग्यास) प्रयोगकर्ताहरुलाई सुरक्षासम्बन्धी

अति आवश्यक जानकारी

एलपी ग्यास अत्यन्तै प्रज्वलनशील पेट्रोलियम पदार्थ भएकाले यसको प्रयोगमा पर्याप्त सतर्कता एवम् सावधानी अपनाउनु जरुरी हुन्छ । त्यसैले खाना पकाउने ग्यासको चुहावटले हुने दुर्घटनाबाट बच्न देहायका कुरामा विशेष ध्यान पुर्‍याउनु हुन सम्पूर्ण उपभोक्तावर्गमा अनुरोध छ ।

दुर्घटनाबाट बच्न ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु

- सिलिन्डर ल्याउँदा लैजाँदा नगुडाऔं । भान्सामा सिलिन्डर सधै ठाडो राखी प्रयोग गरौं । सुताएर, घोप्टाएर प्रयोग नगरौं ।
- रेगुलेटर, रबर, पाइप, चुलोजस्ता उपकरणहरु गुणस्तर भएको मात्र प्रयोग गरौं। साथै हरेक दुई वर्षमा ग्यासको पाइप फेरौं ।
- खाना पकाउँदा सधैं झ्याल, ढोका खुला राखौं र सुतीको कपडा लगाएर मात्र खाना पकाउने गरौं ।
- काम सकिएपछि सधैं रेगुलेटर बन्द गर्न नबिसौं ।

नेपाल आयल निगम
कोशी प्रदेश कार्यालय
विराटनगर

डढेलो नियन्त्रण गरौं, वातावरण जोगाऔं ।

डढेलोले,

- वनमात्र नभई जैविक विविधता र सम्पदा पनि नष्ट गर्छ,
- वातावरणीय प्रदुषण बढाउँछ, - भू क्षय बढाउँछ,
- पानीको मूल सुकाउँछ, त्यसैले,

वन पैदावारको संकलन तथा खेती किसानीमा आगोका प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाऔं ।

नेपाल सरकार, विज्ञापन बोर्ड

खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा मन्त्रालयको जनहितमा जारी सूचना

- सिंचाइ प्रणालीको विकास र विस्तार गरी कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गरौं । सबै प्रकारका पानीका स्रोत, मुहान, कुलो, पैनी नहर आदिको संरक्षण र सम्वर्द्धन गरी आकासे पानीबाट संकलित पोखरी, भूमिगत लिफ्ट, सतह आदि सिंचाइ प्रणाली मार्फत पानीका थोपा थोपालाई कृषिमा प्रयोग गरौ। सडक पूर्वाधारजस्ता अन्य भौतिक संरचना निर्माण गर्दा कुलो पैनी नहरको संरचनामा क्षति नपुर्याऔं, क्षति पुगेमा क्षति पुर्याउने निकायबाटै तत्काल मर्मत संभार गराऔं । सिंचाइ प्रणालीमा कम ऊर्जा खपत गर्ने र नविकरणीय ऊर्जाबाट चल्ने उपकरणहरुको प्रयोग गरौं ।

- आधुनिक प्रविधि र उन्नत जातका विउविजनको प्रयोग, वालीमा विविधीकरण र परिवर्तन तथा नगदे बालीलाई प्राथमिकता दिई परम्परागत कृषि पेशाबाट आधुनिक व्यावसायिक र भरपर्दो पेशामा रुपान्तरित भई स्वदेशमै समुन्नत भविष्य निर्माण गरौं । अर्गानिक कृषि उत्पादनमा जोड दिई मानव स्वास्थ्यप्रति संवेदनशील बनौं ।

- वर्षाको समयमा बाढी पहिरो तथा कटान जस्ता जल उत्पन्न प्रकोप आउन सक्ने भएकाले नदीको प्राकृतिक बहावलाई अबरोध पुर्याइ किनाराहरु अतिक्रमण गरेर सम्भावित कटान, पहिरो जस्ता जोखिम युक्त क्षेत्रमा संरचना निर्माण गरी वसोवास नगरौं। नदी कटान, पहिरो रोकथाम तथा माटोको संरक्षणका लागि बनाइएका संरचनाहरुको सम्भार र संरक्षण गरौं। जलवायु परिवर्तनप्रति सचेत रहौं । वर्षाको पूर्व जानकारीका लागि जल तथा मौसम विज्ञान विभागको www.hydrology.gov.np वेबसाइटको सूचनाहरुबाट सु-सूचित रहौं ।

खानेपानी, सिंचाइ तथा उर्जा मन्त्रालय
कोशी प्रदेश, विराटनगर

परिवर्तनको लागि क्राईम अपरेशन
CRIME OPERATION साप्ताहिक
प्रवन्ध निर्देशक : हिरालाल साह ९८४२२०५८१६ सम्पादक/प्रकाशक : श्याम सुन्दर सुतिहार ९८४२०२७१४२,९८०७३५२२१३ कार्यालय विराटनगर-११ कम्प्युटर लेआउट:विजय कु.मण्डल
मुद्रक:बाबा प्रिण्टर्स अफसेट प्रेस, विराटनगर-७ इमेल:crimeopration@gmail.com

सम्पादकीय

नयाँ सुटकेशमा बजेट

कोशी प्रदेश सरकारले आर्थिक वर्ष २०८१-०८२ को शनिवार बजेट सार्वजनिक गरेको छ। उक्त बजेटमा पुरानै कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई नयाँ कार्यक्रम केही नभएको विपक्षीहरुले प्रतिक्रिया दिएका छन्। आर्थिक वर्ष २०८१-०८२ को लागि ३५ अर्ब २७ करोड ९३ लाख रुपैयाको वार्षिक बजेट विनियोजन गरेको छ। आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री रामबहादुर मगरले अघिल्लो आर्थिक वर्षको भन्दा संकुचन भएको बजेट ल्याएको छ। अघिल्लो वर्ष भन्दा ९६ करोड ४२ लाख १० हजार कम रहेको छ। विनियोजन विधेयक मधे चालु आर्थिक वर्षमा खर्च तर्फ १४ अर्ब ४७ करोड २३ लाख, पुँजीगत फर्फ १६ अर्ब २० करोड २० लाख, वित्तीय व्यवस्थापनतर्फ २ करोड र स्थानीय तहमा वित्तिय हस्तान्तरण तर्फ ४ अर्व ५८ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छ।

संघिय अनुदान तर्फ फिर्ताका लागि ३ अर्ब विनियोजन रहको र प्रदेश सरकारले आन्तरिक आयबाट ४ अर्ब ९८ करोड प्राप्त गर्ने अनुमान समेत गरको छ। राजश्व वाँडफाडबाट १२ अर्ब ४० करोड ८ लाख, संघबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट ८ अर्ब ९४ करोड ३२ लाख, सशर्त अनुदानबाट ४ अर्ब १६ करोड ४३ लाख, समपुरक अनुदानवाट ६५ करोड ५० लाख र विषेश अनुदानबाट ७८ करोड १ लाख गरी राजश्व तथा वित्तीय हस्तान्तरणबाट जम्मा ३१ अर्ब ९२ करोड ३४ लाख खर्च व्यहोर्ने भएको छ। बांकी नगद मौजदातवाट ३ अर्ब २५ करोड र वैदेशिक अनुदानवाट १० करोड ५९ लाख भएको छ।

सार्वजनिक गरिएको बजेटमा विपक्षी दल नेपाली कांग्रेस संसदीय दलका नेताले बजेट पुरानै र परम्परागत भएको भन्दै बजेटलाई विस्तृत अध्ययन धारणा वनाउने बताएको छ। मिश्रीत प्रतिक्रीया बीच जे जस्तो बजेट आएपनि त्यसको कार्यान्वयनमा भर पर्दछ। बजेट ल्याएर त्यसको कार्यान्वयन नगरी बजेट फ्रिज गर्ने रकमान्तर गर्न लगायतको काम नगरी जे जस्तो बजेट आएको छ। त्यसको कार्यान्वय पक्षमा सबै राजनीतिकदलहरुले ध्यान दिन जरुरी छ।

साप्ताहिक राशिफल

मेष (चु,चे,चो,ला,लि,लु,ले,लो,अ) : दम्पतिमा घरायसी विषयलाई लिएर वादविवाद बढेर असमझदारी वढ्ने सम्भावन छ। मनोरञ्जन र भ्रमणको योग छ।

वृष (इ,उ,ए,ओ,वा,वि,वु,वे,वो) : वाणीको प्रभावले महत्वपुर्ण काम बन्ने छ भने मनोरञ्जन एवम अध्ययन भ्रमणको समेत अवसर मिल्ने योग छ।

मिथुन (क,कि,कु,घ,ङ,छ,के,को,ह) : युवा वर्गका लीगि रमाइलो वातावरणको अवसर मिल्ने छ। इष्टमित्रका सहयोगले महत्वपुर्ण काम बन्ने।

कर्कट (हि,हु,हे,हो,डा,डि,डु,डे,डो) : युवावर्गका लीग मनोरञ्जन एवं प्रेम प्रसङ्गमा रमाउने योग रहनुका साथै कतै भ्रमणमा जाने योग छ।

सिंह (मा,मि,मु,मे,मो,टा,टि,टु,टे) : उच्च मनोवल रहनाले महत्वपूर्ण काममा सफलता मिल्ने छ। भने वादविवादमा समेत जित तपाईकै हुने छ।

कन्या (टो,प,पी,पू,ष,ण,ठ,पे,पो) : घरायसी र पारिवारीक विषयले चिन्ता बढाउने छन। बौद्धिक क्षेत्रका काममा सफलता मिल्ने योग रहेको छ।

तुला (रा,री,रु,रे,रो,ता,ती,तु,ते) :भोग विलासका सामग्री हरुको किनमेलमा पैसा खर्च गराउला। काममा विघ्न वाधाहरु आउन सक्नेछन।

वृश्चिक (तो,ना,नि,नू,ने,नो,या,यि,यू) : बुद्धिको प्रभावले ठुला-ठुला समस्या हरुमा समाधान निकाल्नलाई योग छ। मित्रहरको सहयोग राम्रो रहने छ।

धनु (यो,भा,भी,भू,ध,फा,ढ,भे) : धार्मिककाममा महत्वपूर्ण सहभागिता जनाउनुपर्दछ। व्यापारीवर्गका लागि मनग्गे आमदानीको योग छ।

मकर (भो,जा,जी,जू,जे,ख,खि,खू,खे,गा,गी) : धार्मिक उव समाजिक काममा मान स्म्मान मिल्ने योग छ। महीनाको उत्तराधएमा सामान्यवादविवादमा समेत तान्ने छ।

कुम्भ (गु,गे,गो,सा,सी,सु,से,सो,द) **:सानो तिनो चोटपटकको सम्भावना रहेकाले सतर्कता अपनाउनु होला। भाग्यले राम्रै साथ दिनाले सफलता मिल्नेछ ।**

मीन (दी,दु,थ,झ,ञ,दे,दो,च,ची) : उच्च मनोवल रहनाले महत्वपूर्ण काममा सफलता मिल्ने छ। भने वादविवादमा समेत जित तपाईकै हुने छ।

मोदीको तेस्रो कार्यकाल र नेपालको दृष्टि

डम्बर खतिवडा

इतिहासका कतिपय घटना यस्ता हुन्छन्, जसको व्याख्या गर्न स्वयं कर्ता, भोक्ता र द्रष्टाका लागि गाह्रो हुन्छ। आगामी पुस्ताले भविष्यमा त्यसलाई कसरी बुझ्छ, व्याख्या र ग्रहण गर्दछ, त्यो त झनै परको प्रश्न भयो।

चिनियाँ राजनीतिका 'किंवदन्ती पुरुष' देङ सियाओ पिङबारे ठीक एक यस्तै रोचक 'किंवदन्ती' छ। सन् १९७९ मा देङ पहिलो औपचारिक अमेरिका भ्रमणमा थिए। त्यो बेला अमेरिकामा जिमी कार्टर प्रशासन थियो।

सन् १९७० को दशकमा हेनरी किसिञ्जरले चीन-अमेरिका सम्बन्धलाई नयाँ मोड दिने योजना अघि सारेका थिए। सन् १९७२ मा राष्ट्रपति रिचार्ड निक्सनको बेइजिङ भ्रमण र माओत्से तुङसँगको भेटवार्ताले घटना प्रक्रियालाई अघि बढाएको थियो। तर, एक दशक नबित्दै चीनको सत्ता राजनीतिमा त्यति ठूलो फेरबदल आउँछ भन्ने कल्पना कसैमा थिएन।

सन् १९७८ मा चीनमा देङ सियाओ पिङको अनपेक्षित र नाटकीय उदय भयो। सांस्कृतिक क्रान्तिको अवसान, माओत्से तुङको निधन र 'ग्याङ अफ फोर' को पतनले देङलाई केही वर्षभित्रै चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीको मात्र हैन, राष्ट्रकै 'सर्वोच्च नेता' बनाइदियो।

राष्ट्रपति कार्टरसँगको भेटघाटपछि पत्रकारले देङलाई सोधे- 'फ्रान्सेली राज्य क्रन्तिबारे तपाईंको के धारणा छ ?' सम्भवत: उनीहरू विश्वमा 'लोकतान्त्रिक क्रान्ति' र 'साम्यवादी क्रान्ति' बीचको भिन्नताबारे देङको दृष्टिकोण खोतल्न चाहिरहेका थिए, अन्यथा त्यो प्रश्न सान्दर्भिक हुँदैनथ्यो।

देङले बडो कुटिल उत्तर दिए- 'यसको प्रभाव मूल्यांकन गर्न अहिले धेरै हतारो हुन्छ।' देङले प्रयोग गरेको वाक्य थियो- 'टु अर्ली टु इम्प्याक्ट एसेसमेन्ट।'

देङको उत्तरले संसार छक्क पऱ्यो। किनकि देङलाई यो प्रश्न सोधिंदा फ्रान्सेली राज्य क्रान्तिको २०० वर्ष बितिसकेको थियो र उनी यसबारे टिप्पणी गर्न हतारो हुने प्रतिक्रिया दिंदै थिए।

भर्खरै भारतमा सम्पन्न भएको १८औं लोकसभा निर्वाचन परिणामका कतिपय आयाम यस्तै अनौठा छन्। यसको 'प्रभाव मूल्यांकन गर्न अहिले हतारो' त हुन्छ नै तर, हामी कुनै न कुनै प्रकारको विश्लेषण नगरिकन रहन भने सक्दैनौं। भविष्यले के भन्ला- त्यसको भिन्नै अनुमान हुन सक्दछ।

नि:सन्देह यो एक इतिहास हो र यो 'ऐतिहासिक घटना' का सबैभन्दा ठूलो कर्ता स्वयं प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी हुन्। यो चुनाव संसदीय लोकतन्त्रको एक नियमित आवधिक प्रक्रिया त थियो नै, तर यो त रूप पक्ष मात्र थियो- यसको अन्तर्यमा, सारमा भिन्नै तत्व क्रियाशील थिए। 'भारतको सर्वोदय' र 'नवफासीवादी तानाशाही' जस्ता दाबी थिए अन्तर्यमा।

मोदीले भर्खरै १० वर्षे शासनकाल पूरा गरेका थिए। उनी आफूलाई एक यशस्वी, 'चक्रवर्ती सम्राट' जस्तो, अत्यधिक लोकप्रिय र प्रभावशाली प्रधानमन्त्री ठान्दथे। मोदी 'संसारको सबैभन्दा ठूलो लोकतन्त्र' लाई 'लोकतन्त्रकै जननी' सिद्ध गर्न मरिमेटेर लागेका थिए।

तथ्यांक हेर्ने हो भने मोदीको १० वर्षे शासन कालमा भारतले कतिपय आश्चर्यचकित पार्ने प्रगति गरेको सत्य हो। औसत ६.५ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि र संसारकै पाँचौं ठूलो अर्थतन्त्र भएको सत्य हो। गरिबी न्यूनीकरण र मध्यम वर्गको आकार वृद्धि भएको सत्य हो। रेल मार्गको आधुनिकीकरण, फराकिला सडक, बन्दरगाह र एयरपोर्ट जस्ता ठूला पूर्वाधार विकासमा अभूतपूर्व प्रगति गरेको सत्य हो। प्रशासनिक सेवा सुविधा प्रदायनको सहजीकरण र आम डिजिटलीकरण भएको सत्य हो। चन्द्रयान-३ सफल भएको सत्य हो।

मोदी शासनकालका यस्ता सफलताको सूची लामै हुन सक्दछ। अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा जी-२० को अध्यक्षता गर्ने अवसर पाएको, बहुध्रुवीय विश्वमा एक उदीयमान विश्व शक्तिको आभास दिएको पनि सत्य हो।

संभवत: यी सबै सन्दर्भलाई ध्यानमा राखेरै मोदीले 'अब की बार ४०० पार' को नारा दिएका थिए। यहाँ 'भाजपा' को साटो 'मोदीको नारा' किन बढी प्रयुक्त छ भने मोदी शासनकालको भाजपा अटलबिहारी बाजपेयी-लालकृष्ण आडवाणी युगको भाजपा हैन। त्यतिखेर भाजपा हुन्थ्यो। बाजपेयी-आडवाणी भाजपाका नेता हुन्थे।

मोदी युगमा भाजपा मोदीको 'फ्यान क्लब' जस्तो भयो। यहाँसम्म कि चुनावी घोषणापत्रको नाम समेत 'भाजपाको प्रतिबद्धता वा घोषणा-पत्र' हैन, 'मोदी की ग्यारेन्टी' राखिएको थियो।

शताब्दी समय लागेर बनेको एक आन्दोलन र दशकौं खर्चेर बनाएको एक राजनीतिक दलमा विना ठूलो औपचारिक पद मोदी कसरी यति शक्तिशाली र निर्णायक भए ? के भविष्यमा कुनै व्यक्ति भाजपामा यति शक्तिशाली हुन सक्ला ? यसको मूल्यांकन गर्न पनि सायद 'अहिले नै हतारो' हुनेछ।

पार्टीका अध्यक्ष जेपी नड्डा छन्। तीन पूर्वअध्यक्ष राजनाथ सिंह, अमित शाह र नितिन गड्करी सक्रिय राजनीतिमै छन्। तर, यी कोही 'मोदी-प्रवृत्ति' को विरुद्धमा एक शब्द बोल्न सक्दैनन्। बोल्ने त कुरै छोडौं- उल्टै जयजयकार गर्न बाध्य हैन, इच्छुक र उत्सुक जस्तो देखिन्छन्, यदि गड्करीको अपवादलाई छोड्ने हो भने।

सामूहिक राष्ट्रिय पहिचानको, सांस्कृतिक-राष्ट्रवाद र एकात्मक मानवतावादको वैचारिकीमा हुर्किएको एक परिपक्व राजनीतिक दलभित्र यो स्तरको शक्तिको संकेन्द्रण कसरी हुन सक्दछ ? यो आफैंमा रहस्यको विषय हो।

भन्न त मोदीले चुनावी परिणामलाई 'एनडीएको महाविजय' भनिदिए। तर, दुनियाँलाई थाहा छ- यो उनको 'हृदयदेखिको आवाज' हैन, राजनीतिक 'बाध्यताको उपज' हो। हृदयले त उनी 'भाजपाको महाविजय' अझ 'मोदीको महाविजय' भन्न चाहन्थे। स्थितिले 'एनडीएको महा विजय' भन्नुपर्ने ठाउँमा सीमित र संकुचित भए।

यसमा कुनै शंका छैन- प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीसँग तेस्रो कार्यकाल सुरु गर्न 'भाजपा एक्लै' को नभए पनि 'एनडीए'को पर्याप्त संख्या छ। संख्याको दृष्टिकोणले 'मोदीको तेस्रो इनिङ' माथि कसैले प्रश्न उठाउन सक्दैन।

तर, राजनीति भनेको के संख्या मात्र हो र ? गणित मात्र हो र ? गणितले संवैधानिक तथा कानुनी वैधता अवश्य प्राप्त हुन्छ। तर, नैतिक वैधता ? राजनीतिक प्राधिकार ? के हुन्छ ? कुनै व्यक्तिले लगातार दुई कार्यकाल बहुमत हासिल गरेर तेस्रो कार्यकालको अपिलमा पार्टीको बहुमत गुमाउँछ, उल्लेखनीय संख्यामा सिट घट्दछ भने त्यो नैतिक प्रश्न बन्छ कि बन्दैन ? यदि 'बन्दैन' भन्ने हो भने त्यस्तो उत्तरले दिन खोजेको सन्देश, इतिहासमा छोड्न खोजेको छाप वा प्रभाव के हो ?

समग्रमा मोदीको तेस्रो कार्यकालको पूर्वानुमान गर्नुभन्दा यसको उत्तर देङ सिआयो पिङ मोडेलमा दिन उचित हुन्छ- टु अर्ली टु इम्प्याक्ट एसेसमेन्ट।

सामान्य राजनीतिकर्मी तथा शासकबाट यस्ता जटिल प्रश्नको उत्तर खोजिंदैन। तर, मोदी मुरारजी देसाई, एच.डी. देवेगौडा, वीपी सिंह वा इन्द्रकुमार गुजराल हैनन्। पण्डित जवाहरलाल नेहरू र इन्दिरा गान्धीसँग 'बराबरी' गर्नु छ उनलाई।

इन्दिरा गान्धी 'आपतकाल' का लागि किन अहिलेसम्म आलोचित छिन् ? 'अपरेसन ब्लु स्टार' को बाबजुद पञ्जाबमा अमृतपाल सिंह र सर्वजित सिंह खाल्साले स्वतन्त्र उम्मेदवार भएर किन चुनाव जित्दै छन् ?

संभवत: मोदी यस्ता प्रश्नबाट उम्किन वा भाग्न मिल्ने सुविधा भएका एक 'सामान्य प्रधानमन्त्री' हैनन्। आज नभए भोलि उनले इतिहासको कठघरामा उभिनै पर्दछ। भारतका धेरै प्रधानमन्त्रीहरूको नाम समेत मान्छेले बिर्सिसके। किनकि तिनलाई इतिहासको कठघराबाट उम्किने सुविधा थियो। तर, इन्दिरा गान्धी अहिले पनि इतिहासको कठघरामा छिन्।

त्यो समय पनि करिब यस्तै थियो। 'इन्दिरा भन्नु नै इन्डिया, इन्डिया भन्नु नै इन्दिरा' भने जस्तो युग थियो। पार्टीको पनि कुरा त्यही थियो। मान्छेले 'इन्डियन कंग्रेस' भन्न बिर्सिसकेका थिए। 'इन्दिरा कंग्रेस' भन्थे। संयोगले इन्डिया र इन्दिराको 'आई' मिलेको थियो। लगातार नभए पनि 'तेस्रो कार्यकालको बराबरी' उनले पनि गरेकै हुन्।

आज पनि कुरा त्यही छ। 'मोदी भन्नु नै भारत, भारत भन्नु नै मोदी' भने जस्तो अवस्था छ। 'इन्डिया' र 'इन्दिरा' को जस्तो मोदी र भाजपाको 'अल्फाबेट' मिलेको छैन। बाँकी कुरा फरक हैनन्।

समग्रमा मोदीको तेस्रो कार्यकालको पूर्वानुमान गर्नुभन्दा यसको उत्तर देङ सिआयो पिङ मोडेलमा दिन उचित हुन्छ- टु अर्ली टु इम्प्याक्ट एसेसमेन्ट।

अक्सर मानिसले रुचि राख्ने अर्को प्रश्न मोदीको विगत दुई कार्यकालको शासनमा नेपाल-भारत सम्बन्ध कस्तो रह्यो ? र, तेस्रो कार्यकालमा कस्तो

वांकी ३ पेजमा...

सुर्ती छोड्नु पर्ने एक सय कारण

सुर्तीले हरेक वर्ष ८० लाख मानिसको ज्यान लिन्छ । सुर्ती छोड्ने कुरा चुनौतीपूर्ण हुनसक्छ । तर सुर्ती छोड्ने धेरै कारण छन् ।

सुर्ती छोड्दाको फाइदाहरू चाँडै देखिन्छन् । धूमपान छोडेको केवल २० मिनेटपछि तपाईंको मुटुको धड्कनको दर घट्छ । १२ घण्टाभित्र तपाईंको रगतमा भएको कार्बनमोनोक्साइड स्तर घटेर सामान्य हुन्छ। २ देखि १२ हप्ताभित्र तपाईंको रक्तसञ्चारमा सुधार आउँछ र फोक्सोले गर्ने कार्य थप प्रभावकारी बन्छ । १ देखि ९ महिनाभित्र खोकी लाग्ने र स्वाँस्वाँ हुने अवस्था घट्छ। ३ देखि १५ वर्षभित्र तपाईंको स्ट्रोकको जोखिम घटेर धूमपान नगर्नेहरूकै स्तरमा आइपुग्छ। १० वर्षभित्र फोक्सोको क्यान्सरबाट मृत्यु हुने दर धूमपान गर्नेको तुलनामा घटेर आधा आउँछ। १५ वर्षभित्र तपाईंको मुटु रोगको जोखिम घटेर धूमपान नगर्नेहरूको स्तरमा आइपुग्छ । यति मात्र होइन, सुर्ती छोड्न यहाँ अन्य केही कारणहरू छन् ।

१. धूमपान गर्नेहरूमा कोभिड–१९ रोग झनै गम्भीर हुने र मृत्यु हुने अधिक जोखिम हुन्छ । सुर्तीले तपाईंको व्यक्तित्वमा तत्काल प्रभाव पार्छ ।

२. हरेक कुरा गन्हाउँछ - तपाईंको छाला, पूरै घर, लुगा र औंलाहरू अनि सास सबैकुरा गन्हाउँछन् ।

३. सुर्तीले तपाईंको दाँत पहेँलो हुन्छ र दाँतको वरिपरि धेरै फोहर (दन्तेलेउ) बढाउँछ ।

४. धूमपान र धूँवारहित सुर्तीको सेवनले सास गन्हाउने हुन्छ ।

५. सुर्तीले तपाईंको छालामा चाउरीपन आउँछ, उमेरभन्दा चाँडै बुढो देखाउँछ। सानै उमेरबाट धूमपान गर्दा छालाको प्रोटिनमा ह्रास हुने र यसले गर्दा छालाको लचकता हराउँदै जाने, यसमा हुने भिटामिन ए कमी हुने र रगतको प्रवाहमा अवरोध आउने हुन्छ ।

६. चाउरीपन ओठ र आँखा वरिपरि धेरै देखिन्छ, अनि सुर्तीले छालालाई खस्रो र सुख्खा पनि बनाउँछ ।

७. धूमपानले सङ्क्रामक नहुने तर छाला चिलाउने र शरीरभरि रातो धब्बाहरू उत्पन्न गराउने रोग सोरायसिसको जोखिम बढाउँछ । सुर्तीले तपाईंको मात्र नभएर तपाईंका साथी र परिवारको स्वास्थ्यलाई पनि जोखिममा पार्छ ।

८. अरुले गरेको धूमपानको असरले हरेक वर्ष १० लाखन्दा बढी मानिसको मृत्यु हुने गरेको छ ।

९. धूमपान नगर्ने तर अरुले गरेको धूमपानको सम्पर्कमा आउने व्यक्तिहरूमा फोक्सोको क्यान्सर हुने जोखिम बढ्छ ।

१०. आगलागीका घटना र त्यसबाट मृत्यु हुने एउटा प्रमुख कारण चुरोट पनि हो ।

११. ई-सिगरेटहरूले पनि छेउछाउमा रहेका धूमपान नगर्ने अन्य व्यक्तिमा निकोटिन र हानिकारक रसायनको सञ्चार गर्दछ ।

१२. अरुले गरेको धूमपानको सम्पर्कमा आउँदा यसले क्षयरोगको सुसुप्त सङ्क्रमणलाई सक्रिय रोगको रूपमा विकास हुने जोखिम बढाउँछ ।

१३. अरुले गरेको धूमपानको सम्पर्कमा आउँदा यसले टाइप २ मधुमेह विकास गराउँछ । बालबालिकाको वरिपरि धूमपान गर्दा वा ई-सिगरेट पिउँदा यसले उनीहरूको स्वास्थ्य र सुरक्षाका लागि जोखिम निम्त्याउँछ ।

१४. धूमपान गर्नेका छोराछोरीको फोक्सोको कार्य क्षमता कमजोर हुन्छ र वयस्क अवस्थामा पुगेपछि उनीहरूलाई श्वासप्रश्वाससम्बन्धी दीर्घ समस्याले सताउँछ ।

१५. बालबालिका ई-सिगरेटको तरल पदार्थको सम्पर्कमा आउँदा यसले उनीहरूमा गम्भीर जोखिम बढाउन सक्छ। ई-सिगरेट पिउने प्रयोग गरिने उपकरणबाट चुहावट हुने वा बालबालिकाले उक्त तरल पदार्थ निल्ने जोखिम रहन्छ ।

१६. ई-सिगरेटहरूले गम्भीर चोटपटक गराउन सक्छ। यसले आगो चाँडो समात्ने वा विष्फोट हुने हुँदा तपाईंलाई पोल्ने वा डढ्ने जोखिम हुन्छ ।

१७. अरुले गरेको धूमपानको सम्पर्कमा आउने विद्यालय जाने उमेरका बालबालिका दम रोग लाग्ने, सास लिने मार्गदेखि फोक्सोसम्म सूजन हुने जोखिममा हुन्छन् ।

१८. घरमा अरुले गरेको धूमपानको सम्पर्कमा आउने २ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकामा मध्य-कानको रोग लाग्ने र यसले श्रवणशक्ति घटाउने तथा बहिरोपन गराउने जोखिम रहन्छ ।

१९. आमाबुबाले धूमपान छोड्दा धूमपानको धुवाँबाट बालबालिकामा हुने श्वासप्रश्वास रोगहरू (जस्तै दम) र कानको सङ्क्रमण जस्ता धेरै रोगको जोखिम घटाउँछ । सुर्ती सेवनले नकारात्मक सामाजिक परिणामहरू निम्त्याउँछ ।

२०. आफ्नो छोराछोरी, साथी र आफन्त/प्रियजनहरूको लागि तपाईं उदाहरण बन्न चाहानुहुन्छ ।

२१. सुर्ती सेवनले सामाजिक अन्तरक्रिया र सम्बन्धहरूमा नकारात्मक असर पार्छ ।

२२. सुर्ती छोड्नु भनेको जुनसुकै ठाउँ पनि तपाईंका लागि खुला हुनु हो-तपाईंले एक्लिएको महसुस गर्नुपर्दैन वा धूमपानको बाहिर दौडनु पर्दैन, र सामाजिक रूपमा सहजै घुलमिल हुन सक्नुहुन्छ ।

२३. सुर्ती छोड्दा यसले तपाईंलाई थप उत्पादक बनाउँछ -पहिले जस्तो जतिबेला धूमपान गर्नकै लागि भनेर गरिरहेको काम रोक्नुपर्दैन । यो महङ्गो छ - तपाईंले आफ्नो पैसा अरु महत्वपूर्ण कुराहरूमा खर्चन सक्नुहुन्थ्यो ।

२४. धूमपान गर्नेहरूले विश्वभर दैनिक औसतमा १४ लाख अमेरिकी डलर व्यक्तिगत खर्चमा (चुरोट किन्न, औषधि उपचार गर्न) उडाउँछन्। धूमपानले तथा अरुले छोडेको धुवाँको असरले रोग उत्पन्न हुँदा आम्दानीमा पनि प्रभाव पार्छ भन्ने कुरा एक अध्ययनले देखाएको छ ।

२५. सुर्ती सेवनले कामदारको स्वास्थ्य र उत्पादकत्वमा असर गर्छ। यसबाट उत्पन्न असरले उनीहरू काममा जान नसक्ने हुन्छन् ।

२६. सुर्ती सेवनले घरको खाना र आवास जस्ता आधारभूत आवश्यकतामा खर्च गर्नुपर्ने पैसालाई सुर्तीमा खर्च भएर गरिबी बढाउँछ ।

२७. सुर्ती सेवनले विश्व अर्थतन्त्रमा भार बढाउँछ। विश्वभर वर्षको करिब १४ खर्ब अमेरिकी डलर सुर्तीले उत्पन्न गरेका रोगहरूको औषधि उपचारमा खर्च हुन्छ भने यसबाट उत्पन्न रोग र मृत्युले मानव पूँजीमा क्षय गराउँछ । धूमपानले प्रजनन क्षमता घटाउँछ ।

२८. धूमपान गर्नेहरूमा बाँझोपन हुने सम्भावना धेरै हुन्छ । धूमपान छोड्दा गर्भवती हुनका लागि देखिने कठिनाइ, परिपक्व नभइकन बच्चा जन्मने, कम तौलको बच्चा जन्मने र गर्भपात हुने जस्ता समस्या घटाउँछ ।

२९. धूमपानले लिङ्ग उत्तेजित नहुने समस्या निम्त्याउँन सक्छ। धूमपानले लिङ्गमा हुने रक्तसञ्चारमा अवरोध पुऱ्याउँछ र लिङ्ग उत्तेजित हुन नसक्ने गराउँछ। धूमपान गर्नेमा लिङ्ग उत्तेजित नहुने अवस्था धेरै सामान्य हो र मानिसले जीवनको पूर्वाधमा नै धूमपान बन्द नगरे यो स्थायी समस्या बन्न सक्छ ।

३०. धूमपानले शुक्रकीटको संख्या, गतिशीलता क्षमता र आकारमा ह्रास गराउँछ । सबै प्रकारका सुर्तीजन्य पदार्थहरू घातक छन् ।

३१. विश्वमा हरेक वर्ष ८० लाखभन्दा बढी मानिसको मृत्यु सुर्तीको कारण हुन्छ ।

३२. सुर्ती सेवन गर्नेहरूमध्ये आधाको ज्यान सुर्तीले नै लिन्छ । सुर्तीको प्रकार जुनसुकै भएता पनि, यसको सेवनले तपाईंको स्वास्थ्य कमजोर गराउँछ र रोगहरू बढाउँछ ।

३३. हुक्का पिउनु पनि अन्य सुर्तीजन्य पदार्थहरूको सेवन जस्तै हानिकारक हुन्छ ।

३४. सुर्ती (खैनी) चपाउनाले मुखको क्यान्सर, दाँत खिइने, दाँत पहेँलो हुने, गिजामा सेतो दाग र रोग निम्त्याउँछ ।

३५. धुवारहित सुर्तीमा हुने निकोटिन चुरोट पिउँदाको भन्दा धेरै सजिलै अवशोषित हुन्छ र यसको लत बढ्ने सम्भावना धरै हुन्छ ।

३६. सुर्ती खेती गर्नेहरू निकोटिन छालाबाट छिर्ने र अत्यधिक कीटनाशक तथा सुर्तीका धुलोसँग सम्पर्कमा आउँदा उत्पन्न हुने कमजोर स्वास्थ्यको जोखिममा हुन्छन् ।

३७. केही मुलकहरूमा बालबालिकालाई सुर्ती खेतीमा काम लगाइएको हुन्छ। यसले उनीहरूको स्वास्थ्यमा मात्रै असर नगरेर विद्यालय जान सक्ने क्षमतालाई पनि असर गर्छ ।

३८. सुर्ती सेवनले गरिबीलाई झनै बढाउँछ। सुर्ती सेवन गर्नेहरू बिरामी हुने र सुर्तीका कारण हुने क्यान्सर, मुटु रोग, श्वासप्रश्वास सम्बन्धी रोग र अन्य रोगहरूबाट अल्पायुमा नै ज्यान गुमानउने उच्च जोखिममा हुन्छन्। यसले परिवारको अति आवश्यक पर्ने आम्दानीबाट परिवारलाई वञ्चित गराउँछ र स्वास्थ्य उपचारको लागि अतिरिक्त खर्च बढाउँछ ।

३९. समग्र सुर्ती क्षेत्रमा रोजगार भएकाहरूमध्ये अधिकतरले धेरै कम कमाउँछन् भने ठूला सुर्ती कम्पनीहरूले अत्यधिक नाफा कमाउँछन् । तताइने सुर्तीजन्य पदार्थहरू स्वास्थ्यको लागि हानिकार हुन्छन् ।

४०. तताइने सुर्तीजन्य पदार्थहरूबाट उत्पन्न हुने विषाक्त तत्वहरूसँग यसका प्रयोगकर्ताको सम्पर्क रहन्छ जसमध्ये धेरैले क्यान्सर गराउँछन् ।

४१. तताइने सुर्तीजन्य पदार्थहरू पनि सुर्ती भएकै पदार्थ हुन् । तसर्थ परम्परागत सुर्तीजन्य पदार्थ छोडेर तताइने सुर्तीजन्य पदार्थ सेवन गर्नु भनेको सुर्ती पूरै छोडेको होइन ।

४२. परम्परागत चुरोटको तुलनामा तताइने सुर्तीजन्य उत्पादन कम हानिकारक हुन्छ भन्ने दाबीलाई समर्थन गर्ने पर्याप्त प्रमाण उपलब्ध छैनन् । ई-सिगरेटहरू स्वास्थ्यको लागि हानिकारक छन् र सुरक्षित छैनन् । रहस्य प्रष्ट छ - सुर्ती उद्योगहरूले कमजोर वर्गलाई लक्षित गर्दछ ।

४३. ई-सिगरेट पिउने बालबालिका र किशोर किशोरी हरूले पछि गएर चुरोट पिउने सम्भावना कम्तीमा दुई गुणा हुन्छ ।

४४. ई-सिगरेटको सेवनले तपाईंमा मुटु रोग र फोक्सोको समस्याको जोखिम बढाउँछ ।

४५. ई-सिगरेटमा हुने निकोटिन अत्यधिक लत बसाउने लागूऔषध हो जसले बालबालिकाको विकास हुँदै गरेको मष्तिष्कमा क्षति गर्छ । सुर्ती सेवन र त्यसमा पनि विशेषगरी धूमपानले तपाईंको प्राणवायु लैजान्छ ।

४६. क्यान्सरबाट विश्वभर हुने मृत्युको २५ प्रतिशत मृत्युको कारण सुर्ती हो ।

४७. धूमपान नगर्नेभन्दा धूमपान गर्नेलाई जीवनकालमा फोक्सो क्यान्सर हुने सम्भावना २२ गुणा बढी हुन्छ । विश्वभर फोक्सोको क्यान्सरबाट हुने कुल मृत्युमा दुई तिहाइ मृत्यु धूमपानले गराउँछ ।

४८. धूमपान गर्ने पाँचमध्ये एक जनामा श्वास फेर्न कठिन हुने, फोक्सोको दीर्घ रोगको लाग्ने हुन्छ । विशेषगरी बाल्यकाल र किशोरावस्थामा धूमपान सुरु गर्नेमा यो जोखिम बढी हुन्छ, किनकि धूमपानले फोक्सोको वृद्धि र विकासलाई धेरै सुस्त बनाउँछ ।

४९. धूमपानले वयस्क मानिसमा दम बढाउँछ, उनीहरूको क्रियाकलापलाई सीमित पार्छ, अपाङ्गता बढाउँछ र आपतकालीन उपचार चाहिने गम्भीर दम रोगको जोखिम बढाउँछ ।

५०. धूमपानले क्षयरोग सुसुप्त अवस्थाबाट सक्रिय अवस्थामा परिणत हुने जोखिम दुई गुणाभन्दा धेरैले बढाउँछ, र यसले रोगको प्राकृतिक वृद्धि गतिलाई प्रभावित पार्दै झनै तीव्र बनाउँछ। विश्वका करिब एक–चौथाइ जनसङ्ख्यामा सुसुप्त क्षयरोग रहेको छ । सुर्तीले मुटु फुटाउँछ ।

५१. दिनको केही खिल्ली चुरोट, कहिलेकाहीँको धूमपान वा अरुले गरेको धूमपानसँगको सम्पर्कले मुटु रोगको जोखिम बढाउँछ ।

५२. धूमपान गर्नेमा स्ट्रोक हुने जोखिम दुई गुणा धेरै र मुटु रोग हुने जोखिम चार गुणा धेरै हुन्छ ।

५३. धूमपानले मुटुको धमनीहरूलाई क्षति गर्छ, रगतमा बोसो बढ्ने र ढिक्का बढ्ने हुन्छ, र यसले रक्त सञ्चारमा कमी ल्याउँछ र अन्तत: हृदयघात र स्ट्रोकहरू गराउँछ ।

५४. निकोटिन र सुर्तीजन्य पदार्थहरूको सेवनले मुटु तथा

वांकी ४ पेजमा...

प्रदेश योजना आयोगको गाडीमा विद्यार्थीद्वारा आगजनी

विराटनगर । महेन्द्र मोरंग आर्दश बहुमुखी क्याम्पसको अगाडि विरोद्ध प्रदर्शन गरेका विद्यार्थीहरुद्वारा प्रदेश योजना आयोगको गाडीमा आगजानी गरेका छन् ।

गृहमन्त्री रवि लामिछाने विराटनगरमा आएको बेला कोशी प्रदेश योजना आयोगको को १ झ ६४४ नम्बरको स्कारपियो गाडीमा विद्यार्थी हरुले आगजनी गरेको थियो । प्रदेश योजना आयोगका उपाध्यक्ष डा.राजेन्द्र अधिकारी चढेको गाडीमा आगजनी भएको मोरङ प्रहरीले जनाएको छ ।

मोरङको रंगेली नगर पालिकाका नगर रक्षक (नगर प्रहरी) माथि आक्रमण गरेको आरोपमा प्रहरीले ६ जना विद्यार्थीहरुलाई पक्राउ गरेको विरोधमा विद्यार्थीहरु आन्दोलित छन् । उनीहरुको पक्राउ परेका विद्यार्थीको रिहाइको माग राख्दै शुक्रबारदेखि आन्दोलित गरेको थियो ।

पक्राउ परेको विद्यार्थीहरुले निजी विद्यालयहरुले आफूखुसी कानुनविपरीत शुल्क लिइरहेको तथा शिक्षक छनोटमा मनपरी गर्दै विद्यालयमा आफ्ना मान्छेलाई नियुक्ति दिलाएको भन्दै जेष्ठ १३ गते नगर पालिकाको कार्यालयमा ज्ञापनपत्र बुझाएका थिए । त्यसक्रममा विवाद हुँदा नगर प्रहरीमाथि हातपात भएको भन्दै प्रहरीले उनीहरुलाई पक्राउ गरेको थियो ।

प्रक्राउ पर्ने विद्यार्थीहरुमा रंगेली-६ का २३ वर्षीय दीपक यादव, २० वर्षीय राहुल यादव, रुकुम यादव, रंगेली-७ का १८ वर्षीय रमणकुमार राय, रंगेली-८ का १९ वर्षीय विषेक झा र रंगेली-२ का मिलन मिश्र रहेका छन् । पक्राउ परेको समूहले नगरपालिकाका कार्यवाहक प्रमुख एवं रंगेली-८ का वडाध्यक्ष ढकप्रसाद आचार्य र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ओमकार प्रसाद न्यौपानेमाथि पनि दुर्व्यवहार गरेको प्रहरीको आरोप छ ।

पक्राउ परेकाहरु विरुद्ध अभद्र व्यवहार मुद्दा चलाइ पाँच दिन म्याद थप भएको छ । पक्राउ परेका सबै रिहा हुनुपर्ने विद्यार्थीको माग थियो ।

विद्यार्थीहरुले पक्राउको विरुद्ध विराटनगरको रोडशेष चोकमा केही समय सडक अवरुद्ध गर्दै प्रदर्शनसमेत गरेका थिए । पक्राउ परेका विद्यार्थीलाई बिनाशर्त रिहाई नगरे शशक्त आन्दोलनमा उत्रिने विद्यार्थीहरुको भनाई छ ।

हार्दिक अनुरोध

- सार्वजनिक स्थानमा छाडा चौपाया नछाडौ ।
- बाळश्रमको प्रयोग नगरौं ।
- आफ्नो घर परिसरमा कम्तिमा २ वटा बहु वर्षीय रुख विरुवा रोपौं ।
- भूकम्प प्रतिरोधि घर निर्माण गरौ ।
- अनुमति लिएर मात्र पसल व्यवसाय संचालन गरौं र वार्षिक नविकरण गरौं ।
- धर्म, संस्कृतिको संरक्षण गरौं ।
- सार्वजनिक स्थानमा फोहर नफालौ । गाउँलाई सफा राखौ ।
- महिला हिंसा अन्त्यका लागि आ-आफ्नो ठाउँबाट काम गरौ ।
- जेष्ठ नागरिकहरुलाई उचित स्याहार सुसार सहित सम्मान गरौं ।

बुढीगंगा गाउँपालिकाको कार्यालय मोरंग, कोशी प्रदेश

सुर्ती...

रक्तनली रोगको जोखिम बढाउँछ ।सुर्तीले २० प्रकारका क्यान्सर गराउँछ ।

५५. धूमपान र धुवाँरहित सुर्तीको सेवनले मुखको क्यान्सर, ओठको क्यान्सर, घाँटीको क्यान्सर र अन्ननलीको क्यान्सर गराउँछ ।

५६. घाँटीमा क्यान्सर भएको भागको शल्यक्रियाबाट हटाउँदा बनाउन घाँटीबाट श्वासनलीमा सानो प्वाल ट्राकियोस्टोमी गर्नुपर्ने हुनसक्छ ।

५७. धूमपान गर्नेहरूमा गम्भीर म्येलोइड लुकिमिया (myeloid leukaemia), नाक तथा नाकको भित्री भाग (nasal and paranasal sinus cavities) को क्यान्सर, कोलोरेक्टल (colorectal), मिर्गौला, अग्न्याशय (Pancreas), पेट र पाठेघरको क्यान्सर, र तल्लो मुत्रनलीको (मुत्राथैली, मुत्रवाहिनी नली र रेनल पेल्भिस) क्यान्सर विकास हुने उच्च जोखिम हुन्छ ।

५८. केही अध्ययनले धूमपान र स्तन क्यान्सरको बढ्दो जोखिमबीच पनि सम्बन्ध हुने देखाएका छन् । विशेषगरी, अत्यधिक धूमपान गर्ने र पहिलो गर्भधानअघि नै धूमपान गर्ने महिलाहरूमा यस्तो जोखिम हुन्छ ।

५९. धूमपानले हुमन पापिलोमाभाइरसबाट सङ्क्रमित महिलामा पाठेघरको मुखको क्यान्सर हुने जोखिम पनि बढाउँछ । धूमपान गर्नेमा दृष्टि क्षमता र श्रवण शक्ति हराउने जोखिम धेरै हुन्छ ।

६०. धूमपानले आखाँको रोगहरू निम्त्याउँछ, र ती रोगको उपचार नगरिएमा दृष्टि क्षमता पूर्ण रूपमा गुम्न पनि सक्छ ।

६१. धूमपान नगर्नेभन्दा धूमपान गर्नेमा उमेरसँगै आखाको नानीको म्याकुला पातलो हुँदै जाने गति तीव्र हुन्छ र पछि गएर दृष्टि पूर्ण रूपमा गुम्ने हुन सक्छ ।

६२. धूपमान गर्नेमा मोतीबिन्दुको जोखिम उच्च हुन्छ । यो भनेको आँखाको लेन्सको धमिलोपन बढेर उज्यालो छेक्ने समस्या हो। मोतीबिन्दुले दृष्टि क्षमतामा हानि गर्छ र दृष्टि फर्काउने एकमात्र विकल्प भनेको शल्यक्रिया हो ।

६३. केही प्रमाणहरूले धूमपानबाट ग्लाउको नामक आँखाको रोग लाग्ने देखाएका छन् । यो भनेको आँखामा दबाब बढाउने एउटा अवस्था हो र आँखाको ज्योतिमा क्षति गर्न सक्छ ।

६४. धूमपान गर्ने वयस्कहरूले श्रवणशक्ति गुमाउन सक्ने सम्भावना बढी हुन्छ । सुर्तीले शरीरका लगभग सबै अङ्गमा हानि गर्छ ।

६५. जीवनभर धूमपान गर्नेहरूको जीवन आयु औसतमा १० वर्ष छोटो हुन्छ ।

६६. चुरोटको प्रत्येक सर्कोसँगै टक्सिन र कार्सिनोजेनहरू शरीरमा प्रवेश गर्दछ। हालसम्मका अध्ययनले कम्तीमा ७० वटा केमिकलले क्यान्सर गराउँछन् भन्ने देखाउँछ ।

६७. धूमपान गर्नेहरूमा मधुमेह हुने जोखिम उच्च रहेको छ ।

६८. धूमपान डिमेन्सियाको जोखिम कारक तत्व हो। डिमेन्सिया भनेको दिमागी/मानसिक अवस्था खस्काउँदै लैजाने समस्याहरूको समूह हो ।

६९. डिमेन्सिया समूहको अल्जाइमर्स रोग सबभन्दा धेरै देखिने रोग हो। विश्वभर १४ प्रतिशत अल्जाइमर्सको केसहरू धूमपानका कारणले भएको अध्ययनले बताउँछ ।

७०. धूमपान गर्ने महिलामा महिनावारीको समयमा बढी पीडा हुन सक्छ र महिनावारी रोकिने लक्षणहरू पनि धेरै गम्भीर देखिन्छन् ।

७१. धूमपान गर्ने महिलाहरूमा १ देखि ४ वर्ष छिटो महिनावारी बन्द हुन्छ किनकि धूमपानले डिम्बाशयमा डिम्बको उत्पादन घटाउँछ, प्रजनन कार्य हराउँछ र इस्ट्रोजेनको स्तर पनि न्यून हुन्छ ।

७२. सुर्तीको धुवाँले बच्चाको तन्तुहरूमा अक्सिजनको प्रवाह लाई घटाउँछ ।

७३. सुर्तीको सेवनले रक्त सञ्चारलाई सीमिम बनाउँछ, र यसलाई उपचार नगरिए शरीरको तन्तुहरूको मृत्यु (ग्याग्रीन) हुनसक्छ र प्रभावित भागहरू काटेर फाल्नुपर्ने पनि हुनसक्छ ।

७४. सुर्ती सेवनले दाँत तथा गिजामा लाग्ने रोगको जोखिम बढाउँछ । यो भनेको दीर्घ सुजन हुने रोग हो, जसले गिजालाई खियाउँछ, र बङ्गाराको हाडलाई नष्ट गर्छ र दाँत झर्ने गराउँछ ।

७५. धूमपान नगर्नेहरू भन्दा धूमपान गर्नेहरू शल्यक्रियापछिका जटिलताहरूको बढी जोखिममा हुन्छन् ।

७६. धूमपान गर्नेहरूलाई मेकानिकल भेन्टिलेसनबाट हटाउन कठिन हुन्छ । यसो हुँदा उनीहरूको सघन उपचार कक्ष (आईसीयु) र समग्र अस्पतालको बसाइ लामो हुन जान्छ र अन्य सङ्क्रमणप्रतिको जोखिम पनि बढाउँछ ।

७७. धूमपान गर्नेहरूले पेट तथा आन्द्राको समस्याको अनुभव धेरै गर्ने हुन्छन्, जस्तै पेटको अल्सर, आन्द्रा सुन्निने, पेट बाउँडिने, निरन्तर झाडापखाला चल्ने, ज्वरो आउने र मलद्वारबाट रगत बग्ने, पेट तथा अन्द्राको क्यान्सर हुने ।

७८. धूमपान गर्नेमा हाडको घनत्व घट्दै जाने, सजिलै भाँच्चिने चर्किने र गम्भीर जटिलताहरू अनुभव गर्ने (ढिलो निको हुने वा निको नहुने) सम्भावना बढी हुन्छ ।

७९. सुर्तीमा हुने तत्वहरूले रोगप्रतिरोधी क्षमता कमजोर बनाउँछन्, र धूमपान गर्नेहरूमा फोक्सो सङ्क्रमणहरूको जोखिम बढाउँछ ।

८०. स्वरोगप्रतिरक्षा (अटोइम्युन) प्रणालीमा खराबी देखिने वंशाणुगत समस्याको जोखिम भएकाहरूले धूपमान गरेमा उनीहरूमा धेरै रोगहरूको जोखिम रहन्छ, जस्तै जोर्नीहरूमा हुने बाथ, क्रोहन्स रोग, ब्याक्टेरियल मेनिन्जाइटिस, शल्यक्रिया पछिको सङ्क्रमण र क्यान्सर ।

८१. धूमपानले रोग प्रतिरक्षा कमजोर (इम्युन कम्प्रोमाइज्ड) भएका व्यक्तिहरूलाई (जस्तै सिस्टिक फिब्रोसिस, मल्टिपल स्कलेरोसिस वा क्यानसर भएकाहरू) रोगसँग सम्बन्धित सह-रूग्णताहरू र अल्पायु मृत्युको उच्च जोखिममा राख्छ ।

८२. सुर्तीको रोगप्रतिरक्षा दबाउने प्रभावहरूले एचआईभी भएका मानिसमा एड्स हुने जोखिम धेरै हुन्छ । एचआईभी पोजेटिभ धूमपान गर्ने व्यक्तिहरूले औसतमा १२.३ वर्ष जति आयु गुमाउँछन्, यो भनेको धूमपान नगर्ने एचाईभी पोजेटिभको भन्दा दुई गुणा बढी हो । सुर्ती र निकोटिन सेवनले तपाईंको बच्चालाई हानि गर्छ ।

८३. गर्भावस्थामा सुर्ती सेवन र सुर्तीको धुवाँसँगको नियमित सम्पर्कले भ्रुणको मृत्यु हुने जोखिम बढाउँछ ।

८४. गर्भावस्थामा धूमपान गर्ने वा अरुले गरेको धूमपानको सम्पर्कमा आउने महिलाहरूमा गर्भपात हुने जोखिम धेरै हुन्छ ।

८५. सुर्तीको धुवाँमा हुने कार्बनमोनोअक्साइड र धुवाँ आउने तथा धुवाँरहित सुर्तीमा हुने निकोटिनको कारण भ्रुणमा अक्सिजन नपुग्दा र सालनाल बिग्रदा मृतजन्म (गर्भमै मृत्यु भएको भ्रुणको जन्म) हुनु पनि सामान्य भएको छ ।

८६. धूमपान गर्नेहरूमा गर्भ असामान्य स्थानमा गएर बस्ने उच्च जोखिम हुन्छ। यो भनेको भ्रुण पसिसकेको निषेचित डिम्ब पाठेघरभन्दा बाहिर गएर बस्नु हो र यसले आमाको लागि घातक जटिलता निम्त्याउँछ ।

८७. प्रजनन उमेरका महिलाले गर्भवती हुने योजना बनाउँदा वा गर्भवती हुँदा धूमपान छोड्ने र आफूलाई अरूले गरेको धूमपानको सम्पर्कमा हुनबाट बचाउनु जरुरी हुन्छ ।

८८. ई-सिगरेट सेवनले गर्भवती महिलालाई धेरै जोखिम हुन्छ, किनकि यसले बढ्दै गरेको भ्रुणलाई क्षति गर्न सक्छ ।

८९. धूमपान गर्ने, धुवाँरहित सुर्ती सेवन गर्ने वा गर्भावस्थामा अरुले खाएको चुरोटको धुवाँको सम्पर्कमा आउने महिलाबाट जन्मने बच्चा अपरिपक्व जन्मने र कम तौलको जन्मने उच्च जोखिममा हुन्छन् । सुर्तीले वातावरणलाई प्रदूषित गर्दछ ।

९०. सरकार र स्थानीय निकायले सुर्तीको फोहर सफा गर्न पैसा तिर्छन्, सुर्ती कम्पनीहरूले तिर्दैनन् । वातावरण जोगाउन सुर्ती छोड्नुहोस् ।

९१. चुरोटका ठूटा विश्वभर सबभन्दा धेरै फ्यालिने फोहरमध्ये पर्दछ र यी विश्वभरि समुद्रका किनार एवम् पानीका धारहरूबाट धेरै बारम्बार उठाइने फोहर वस्तु हुन् ।

९२. चुरोटका ठूटाहरूमा अति जोखिमपूर्ण पदार्थहरू पाइन्छन्- यसमा आर्सेनिक, शीशा, निकोटिन र फर्मालिन हुन्छन् । यी पदार्थहरू फ्यालिएका ठूटाबाट जलीय वातावरण र माटोमा पुग्दछ ।

९३. सुर्तीको धुवाँले सहरको वायु प्रदूषण स्तर वृद्धिमा योगदान गर्दछ ।

९४. अधिकतर चुरोटहरू सलाइ वा ग्यास भरिएको लाइटरको प्रयोग गरी जलाइन्छन् । उदाहरणको लागि, यदि दुईवटा सिगरेट जलाउन एउटा काठको सलाइको प्रयोग गरिन्छ भने विश्वभर हरेक वर्ष ६० खर्ब चुरोट पिइन्छ र ३० खर्ब सलाइ उत्पादन गर्न ९० लाख रुख काट्नुपर्छ ।

९५. ई-सिगरेट र ताताइने सुर्तीजन्य सामग्रीमा ब्याट्रीहरूको प्रयोग हुने गर्छन्, तर उक्त ब्याट्रीका साथै त्यसका केमिकल, प्याकेजिङ र नसड्ने अन्य सामग्रीहरूको छुट्टै विसर्जन गर्नुपर्ने हुन्छ ।

९६. हाल धेरैजसो प्लास्कि ई-सिगरेट लिक्वीड कार्टिजहरू पुनः प्रयोग गर्न वा पुनःचक्रण गर्न नमिल्ने प्रकृतिका हुन्छन् -बहुराष्ट्रिय कम्पनीहरूले एकपटक प्रयोग गरेर फ्याँक्न मिल्ने कार्टिजहरू बेच्ने गरेका छन्, शायद दोहोरिने ग्राहक मार्फत् बिक्रीलाई बढाउन ।

९७. सुर्तीजन्य उत्पादनबाट हुने उत्सर्जनहरू ३० लाख अन्ध महासागर वारिपारि गर्ने उडानहरू बारबार हुने अनुमान गरिन्छ ।

९८. सुर्तीको धुवाँमा तीनप्रकारका हरितगृह ग्यास हुन्छन्- कार्बनडाइअक्साइड, मिथेन र नाइट्रस अक्साइड। यसले घरिभत्रका बन्द र घरबाहिरका खुला वातावरणलाई प्रदूषित पार्दछ ।

९९. विश्वभर, सुर्तीको खेती र प्रशोधन गर्न हरेक वर्ष २ लाख हेक्टर वन फडानी गरिन्छ ।

१००. सुर्ती खेतीको लागि वन फडानी गर्दा यसबाट धेरै गम्भीर वातावरणीय परिणामहरू निम्त्याउछन् । यसमा जैविक विविधताको ह्रास, भूक्षय, माटोको गुणस्तरमा कमी, जलप्रदूषण र वायुमण्डलमा कार्बनडाइअक्साइडको मात्रामा वृद्धि लगायत नकारात्मक परिणाम पर्दछन् ।

१०१. सुर्ती खेतीमा केमिकलको धेरै प्रयोग हुन्छ। यसमा कीटनाशक, रसायनिक र सुर्तीको बुटालाई बढाउने पदार्थहरूलगायत पर्दछन् । सुर्ती खेती गरिने क्षेत्रबाट बहने रसायनयुक्त पानीले खानेपानीको स्रोतलाई असर गर्छन् ।

१०२. उत्पादित हरेक ३०० सिगरेटको लागि (अन्दाजी १.५ कार्टुन) सुर्तीको पातलाई मात्र प्रशोधन गर्न एउटा रुख आवश्यक पर्दछ ।

१०३. वार्षिक रूपमा उत्पादन गरिएका ६० खर्ब सिगरेटको लागि करिब ३०० अर्ब प्याकेजहरू (एउटा प्याकमा २० सिगरेट हुने अनुमान गर्दा) सुर्ती उत्पादनहरूको लागि मात्र बनाइन्छन् । प्रत्येक खाली प्याक ६ ग्रामको हुने अनुमान गर्दा, यसको परिमाण १८ लाख टन प्याकेजिङ फोहर बराबर हुन्छ, यसमा कागज, मसी, सिलोफन, फोइल र ग्लु आदिको मिश्रण हुन्छ । वितरण र प्याकेजिङ्गको लागि प्रयोग हुने कार्टुन र बक्सहरू प्रयोगपछि फोहरको रूपमा फल्याल्दा यो कम्तीमा वर्षको २० लाख टन हुन्छ । - विश्व स्वास्थ्य संगठन

सडक तथा सामुदायिक कुकुरको बन्ध्याकरण

पदम कुमार सरदार

विराटनगर । विराटनगर महानगरपालिकासँगको सहकार्यमा सहारा एनिमल केयरले एक हजार भन्दा बढी सडक तथा सामुदायिक कुकुरको बन्ध्याकरण गरेको छ ।

बन्ध्याकरणबाट सडक कुकुरहरुको त्रासबाट महानगर वासीलाई मुक्त गर्ने योजना रहेको आयोजक संस्थाले दावी गरेको छ ।

विराटनगर-५ स्थित सहारा एनिमल केयरमा बैशाख ८ गते शनिबारदेखि पोथी कुकुरको बन्ध्याकरण सुरु गरिएको थियो । विभिन्न वडाबाट सामुदायिक कुकुरलाई सो स्थानमा ल्याएर बध्याकरण गरिएको थियो । बन्ध्याकरण गरिएका कुकुरलाई रेविज खोपसमेत लगाएको छ । सडक कुकुरको त्रासबाट महानगरवासीलाई मुक्त गर्न सकिने आयोजक संस्थाले दावि गरेको छ । नगर क्षेत्र भित्रका सडकमा रहेको कुकुहरुलाई नियन्त्रणमा लिएर बन्ध्याकरण गरिसकिएको सहारा एनिमल केयरकी प्रबन्धक डा.रश्मी थापाले वताए ।

बन्ध्याकरण गरिएका कुकुरको घाँटीमा टल्किने बेल्टसमेत बाँध्ने गरिएको छ । कुकुर बन्ध्याकरणले सवारी दुर्घटना न्यूनिकरण हुने आयोजकले विश्वास लिएको छ । विराटनगरलाई जनावरमैत्री सहर बनाउन आफूले अभियान सञ्चालन गरेको डा. थापाले वताइन ।

कुकुरको बन्ध्याकरण गर्न २ वर्ष अगाडी विराटनगरको सम्झना चोकदेखि सहारा एनिमल केयरले अभियान सुरु गरेको थियो । त्यसैलाई अहिलेसम्म निरन्तरता पाइरहेको संस्थाकी सेल्टर इन्चार्ज स्मिता न्योपानेले वताइन ।

सडक तथा सामुदायिक कुकुरको संख्या वृद्धि नहोस् भनेर यसअघि पनि महानगरको अग्रसरतामा बन्ध्याकरण गरिएको थियो । वडा नम्बर ५ मा डा. थापाको नेतृत्वमा १० कठ्ठा जमिन लिजमा लिएर कुकुरका लागि शिविर सुरु गरिएको थियो । शिविरमा घाईते भएका कुकुरको बन्ध्याकरण लगायत पछि रेबिजको खोप समेत लगाउने गरेको पशु डा. कृष्णकुमार यादवको भनाई छ ।

नियन्त्रणमा लिएका कुकुरलाई क्याम्पमा एक दिन राखेर मात्रै बन्ध्याकरण गरिन्छ । महानगर क्षेत्रभित्र २ वर्ष यता १८ सय कुकुरको बन्ध्याकरण गरिएको महानगरका पशुपंशी शाखाका प्रमुख शुभनारायण यादवले जानकारी गराए ।

विराटनगर-५ डीपीएस नजिकै रहेको शिविर क्याम्पमा बिर्तामोड, धारान, बरहा क्षेत्र लगायतका ठाउँबाट कुकुरलाई नियन्तरणमा लिएर बन्ध्याकरण गर्ने काम गरि रहेको छ ।

लागुऔषध सहित चार पक्राउ

बिराटनगर । झापा, मोरङ र सुनसरी जिल्लाको छुट्टाछुट्टै स्थानबाट लागुऔषध ब्राउन सुगर सहित ४ जनालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

शुक्रवार मोरङको सुनवर्षी नगरपालिका-९ स्थित लागु औषध बिक्री बितरण भईरहेको छ भन्ने गोप्य सुचनाको आधारमा इलाका प्रहरी कार्यालय रंगेली र लागुऔषध नियन्त्रण ब्युरो बिराटनगरबाट खटिएको प्रहरी टोलीले भारत विहारका १९ बर्षीय राहुल राजालाई शंकास्पद अवस्थामा फेला पारी चेकजाँच गर्दा उनको साथबाट ५६ ग्राम १३ मिलिग्राम लागुऔषध ब्राउन सुगर बरामद गरेसगै संलग्न स्थानीय २४ बर्षीय आदर्श दास समेतलाई प्रहरीले

वांकी अन्तिम पेजमा...

हार्दिक अनुरोध

- सार्वजनिक स्थानमा छाडा चौपाया नछाडौ ।
- बालश्रमको प्रयोग नगरौं ।
- आफ्नो घर परिसरमा कम्तिमा २ वटा बहु वर्षीय रुख विरुवा रोपौं ।
- भूकम्प प्रतिरोधि घर निर्माण गरौ ।
- अनुमति लिएर मात्र पसल व्यवसाय संचालन गरौं र वार्षिक नविकरण गरौं ।
- धर्म, संस्कृतिको संरक्षण गरौं ।
- सार्वजनिक स्थानमा फोहर नफालौ । गाउँलाई सफा राखौ ।
- महिला हिंसा अन्त्यका लागि आ-आफ्नो ठाउँबाट काम गरौ ।
- जेष्ठ नागरिकहरुलाई उचित स्याहार सुसार सहित सम्मान गरौं ।

जहदा गाउँपालिकाको कार्यालय
मोरंग, कोशी प्रदेश

मोदीको...

रहला ? भन्ने हो ।

सन् २०१४ को निर्वाचनपछि पहिलो कार्यकाल सुरु हुँदा उनले 'नेवर फर्स्ट' अर्थात् 'छिमेकी प्रथम' को नारा दिएका थिए । यद्यपि यो कुनै नयाँ सोच भने थिएन, तर नराम्रो कुरा पनि थिएन । यो प्रधानमन्त्री इन्द्र कुमार गुजरालको पालामै अघि सारिएको- 'गुजराल डक्ट्रिन' को नयाँ संस्करण थियो ।

जनकपुरमा भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी

तर, 'छिमेकी प्रथम' को दृष्टिकोण र मापदण्डबाट त्यसपछिको स्थितिलाई हेर्ने हो भने सन्तोषजनक लाग्दैन । मोदीको १० वर्षे शासनकालमा भारतका सबैजसो छिमेकी देशको स्थिति बिग्रेर गयो । पाकिस्तान-अफगानिस्तानसँगको सम्बन्ध सुध्रिने अपेक्षा कसैले गरेको थिएन । त्यसका भिन्नै जटिलता थिए ।

श्रीलंका र माल्दिभ्स जस्ता देशमा समेत 'प्रो-इन्डियन' र 'प्रो-चाइनिज' ध्रुवीकरण बढ्यो । दुवै देशले यसको ठूलो मूल्य चुकाएका छन् । अझ श्रीलंकाले चुकाएको मूल्य धेरै महँगो छ । श्रीलंका त्यसअघि दक्षिण एशियामै सबैभन्दा राम्रो अवस्थाको देश मानिन्थ्यो ।

तमिल विद्रोह दमनको परिघटनापछि राजापाक्षे परिवारको उदय, चिनियाँ निकटता र हब्बनटोटा जस्तो ठूला परियोजनाको मूल्य श्रीलंकाले 'टाट पल्टिएर' असंवैधानिक सत्ता विद्रोहमा पुगेर चुकाएको छ । सैनिक तानाशाहीको सवाललाई छोडिदिने हो भने म्यानमार-भारत सम्बन्ध पनि खासै गतिलो छैन ।

चीन-भारत सम्बन्धमा 'छिमेकी प्रथम' नीति कति आकर्षित हुन्छ वा हुँदैन भन्ने प्रश्न उठ्न सक्दछ । यी दुई देश छिमेकी मात्र हैनन्, समकालीन विश्व परिवेश र बहुध्रुवीयताको युगमा प्रतिस्पर्धी शक्ति राष्ट्र र उदीयमान शक्ति राष्ट्र पनि हुन् । परम्परागत 'शत्रु राष्ट्र' पनि हुन् ।

बंगलादेशको राजनीतिक स्थिति सन्तोषजनक नभए पनि भारतसँगको सम्बन्ध राम्रै मान्नुपर्दछ । कम्तीमा तिनले यस बीच सीमा विवाद हल गरेका छन् । 'भुटान-भारत' सम्बन्ध पनि त्यति धेरै 'उन्नत' हैन । 'दोक्लाम' घटनापछि यो ढलपलाउन खोजेको थियो ।

यी सबै घटनाक्रममा भारत एक्लो 'अक्षम वा दोषी' भने हैन । सन् २०१३ पछि चीनमा फेरिएको नेतृत्व, रणनीति, बीआरआई र फरक 'ट्रान्स-हिमालयन एप्रोच' पनि यसका लागि जिम्मेवार छ । मोदी शासनकालको नेपाल-भारत सम्बन्ध यो परिवेश र घटनाक्रमभन्दा बाहिर राखेर हेर्न सकिंदैन ।

सन् २०१४ को अगस्टमा मोदी नेपालको पहिलो भ्रमणमा आउँदा भारतको कुनै पनि प्रधानमन्त्रीले नेपालको भ्रमण नगरेको १७ वर्ष भइसकेको थियो । नेपालका प्रधानमन्त्री वर्षेनि भारत जान्थे । भारतका प्रधानमन्त्री नेपाल आउन आवश्यक ठान्दैनथे ।

यस अर्थमा मोदीको 'छिमेकी प्रथम नीति' र 'प्रथम नेपाल भ्रमण' लाई सकारात्मक मान्नुपर्दछ । मानिएको पनि हो । सन् २०१४ अगस्ट ४ को मोदीको नेपाल संसद्को भाषण अहिले पनि धेरैको मस्तिष्कमा ताजै छ । त्यो दिन 'भारतेली विस्तारवाद' को अवधारणा र राजनीतिक स्कुलिङमा हुर्किएका पार्टीका सांसदले पनि जोडजोडले टेबल ठोकेका थिए ।

मोदीको पहिलो भ्रमण र संसद्को सम्बोधनबाट लाग्थ्यो- नेपाल-भारत सम्बन्धका सबै जटिलता समाप्त भए वा हुनेछन् । अब यो सम्बन्ध नयाँ युगमा प्रवेश गर्नेछ ।

तर, छोटो समयमै व्यवहारमा भने ठीक उल्टो भयो । संविधान जारी गर्दा बखत एस. जयशंकर मोदीको दूत बनेर आक्रामक मोडमा काठमाडौं आए- 'इट इज टु लेट' को उत्तर पाएर फर्किए, त्यसपछि सुरु भयो- अघोषित नाकाबन्दी ।

मोदीको त्यो आक्रामकता किन र केका लागि थियो भन्ने अहिलेसम्म पनि अनुत्तरित छ । यो पंक्तिकार संविधान जारी हुँदा 'दिपावली गर्ने समूह' मा पर्दैन । यो संविधानप्रति मेरा थुप्रै आलोचना र विमति छन् । मधेश जनविद्रोहप्रति मेरो सधैं नैतिक समर्थन रह्यो । संघीयता, समानुपातिकता र समावेशिताको मुद्दामा खुलेर पैरवी नै गरियो । यीमध्ये कैयौं मुद्दा अद्यापि अधुरै छन् ।

नेपाल भारतसँग जोरी खोजेर जित्न वा टिक्न सक्ने हैसियतको देश हैन, तर झुक्न नसक्ने चरित्रको देश भने अवश्य हो । तेस्रो कार्यकालमा मोदीले यो यथार्थ आत्मसात् गर्न सके फेरि धेरै चिज सुध्रिन र सहज हुन सक्दछन् ।

तर, नेपालको संविधान नेपालको आन्तरिक मामिला थियो, नेपालभित्रकै प्रयत्न, आन्दोलन र क्रान्तिले यसको सुधार हुँदै जाला । मोदी त्यति धेरै आक्रोशित हुन जरूरी थिएन ।

त्यो बेलाको अघोषित भारतीय नाकाबन्दी किन र केका लागि थियो ? अझै प्रष्ट छैन । के त्यो- भारतको सहमति विपरीत संविधान जारी गरेको रोष थियो ? के त्यो मधेश आन्दोलनको सहजताका लागि एक रणनीति थियो ? के त्यो नेपालको संविधानमा 'हिन्दु-राष्ट्र' को साटो 'धर्म निरपेक्षता' लेखिएको प्रतिशोध थियो ?

भारतले किन आफ्नो प्रेस नोटमा नेपालको संविधानलाई 'द कन्स्टिच्युसिन' को साटो 'अ कन्स्टिच्युसन' भन्यो र त्यसलाई अहिलेसम्म किन सच्याएको छैन ?

दोस्रो ठूलो समस्या- 'ईपीजी प्रतिवेदन' मा आयो । ईपीजी बनाउने सहमति डा. मनमोहन सिंह र डा. बाबुराम भट्टराईले गरेका थिए । तर, बन्यो मोदी-ओली कार्यकालमा ।

ईपीजीमा भारतीय तर्फका विज्ञ स्वयं मोदी र भाजपा निकट थिए । जस्तो कि भगत सिंह कोसियारी भाजपाकै नेता हुन् । महेन्द्र पी. लामा भाजपासँग सहकार्य गर्दै आएका विज्ञ हुन् । तर, मोदीले ईपीजी प्रतिवेदन बुझेनन् । यसको कारण के हो- भारतले कहिल्यै प्रष्ट गरेन ।

अघोषित नाकाबन्दी, नेपालको संविधानप्रतिको असन्तुष्टि जस्तै ईपीजी प्रकरण पनि अनुत्तरित भएर बसेको छ ।

मोदी शासनकालको तेस्रो ठूलो घटना कोरोना लकडाउन बीच मोदीका दूतका रूपमा 'रअ' प्रमुख सामन्त गोयलको नेपाल भ्रमण र नेपालका तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीसँगको ६ घण्टे गोप्य वार्तालाई मान्न सकिन्छ । यो घटनालाई सम्बन्ध सामान्यीकरणको 'यु टर्न' भनिए पनि त्यस पश्चात्का परिणाम भने सुखद् थिएनन् ।

कालापानी-लिपुलेक-लिम्पियाधुरा क्षेत्र देखाउने चुच्चे नक्सा छापिइसकेका पाठ्यपुस्तकको वितरण रोक्ने, प्रधानमन्त्री ओलीले दुई-दुई पटक असंवैधानिक संसद् विघटन गरेको प्रष्ट हुँदाहुँदै पनि महन्थ ठाकुर-राजेन्द्र महतो समूहलाई तत्कालीन जसपा पार्टी विभाजन गरी ओली सरकार जोगाउन सहयोग गर्न प्रेरित गर्ने जस्ता काम किन जरूरी थियो ? यी प्रश्न पनि अनुत्तरित छन् ।

'चुच्चे नक्सा प्रकरण' को जटिलता बुझ्न सकिन्छ । भारतका लागि यसको संवेदनशीलता पनि बुझ्न सकिन्छ । तर, उपरोक्त सन्दर्भमा मोदी शासनकालका नेपाल रणनीतिहरू स्वयं मोदी र भारतकै लागि प्रत्युत्पादक भएको देखिन्छ ।

पछिल्लो समयमा चिनियाँ लगानी भएका परियोजनाबाट उत्पादित बिजुली नकिन्ने र हवाई रुट अनुमति पुनरावलोकन नगर्ने जस्ता स्थिति कायमै छन् । मोदीको तेस्रो कार्यकाल र नेपाल दृष्टिको कुरा गर्दा- यी सन्दर्भ बिर्सन सकिंदैन ।

प्रधानमन्त्री मोदीका लागि यो तेस्रो कार्यकाल मात्र हैन, संभवतः 'अन्तिम कार्यकाल' पनि हो । अन्तिम कार्यकाललाई 'अन्तिम अवसर' भन्न सकिन्छ । शक्ति भन्दा बाहिर सत्यका आफ्नै आयाम, सान्दर्भिकता र उपादेयता हुन्छन् । दुनियाँमा 'शक्तिको सत्य' मात्र हुँदैन, 'सत्यको शक्ति' झनै बलियो हुन्छ ।

आन्तरिक राजनीति भारतको आफ्नो मामिला हो । त्यसमा हामी धेरै बोल्ने, अर्ति-उपदेश गर्ने अधिकार राख्दैनौं । भारतीय राजनीतिमा हाम्रा बुझाइ, विश्लेषण, मूल्यांकन र आग्रहले कुनै अर्थ राख्दैन ।

जहाँसम्म नेपाल-भारत सम्बन्धको सवाल छ- तेस्रो कार्यकालमा मोदीले आन्तरिक राजनीतिमा जस्तै नेपालसँगको सम्बन्धमा पनि शक्तिको सीमा बुझ्न आवश्यक छ । नेपाल भारतसँग जोरी खोजेर जित्न वा टिक्न सक्ने हैसियतको देश हैन, तर झुक्न नसक्ने चरित्रको देश भने अवश्य हो । तेस्रो कार्यकालमा मोदीले यो यथार्थ आत्मसात् गर्न सके फेरि धेरै चिज सुध्रिन र सहज हुन सक्दछन् ।

मोदीले अब नेपाललाई 'सुरक्षा दृष्टिकोण' बाट मात्र हेर्ने र 'सुरक्षा सल्लाहकार' मार्फत 'डिल' गर्ने गल्ती गर्नुहुँदैन । अनलाईन खबरबाट

कर तिरौं, राजश्व बढाऔं

कर तिर्नु कानूनी अधिकार मात्र नभएर सम्मान पाउने अवसर पनि हो । त्यसैले कर तिरौं देशको राजश्व बढाऔं ।
स्थायी लेखा नम्बर लिनुहोस ढुक्क भएर व्यवसाय सञ्चालन गर्नुहोस् ।
लेखा राखौं हिसाबमा भर, हचुवामै नतिरौं कर
कर्तव्य ठानेर कर तिरौं नव नेपाल निर्माणमा सहभागी बनौं ।
सामान किनौं गतिलो छानेर बिल मागौं अधिकार ठानेर ।

अन्तरिक राजश्व कार्यालय विराटनगर

सार्वजनिक सुनुवाईमा हुलाकी सडकको दुर्दशाप्रति आक्रोश

विराटनगर । मोरङको कटहरी गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि तथा स्थानीय अगुवाले विराटनगर-रंगेली हुलाकी सडकको काम अलपत्र भएकोमा आक्रोश पोखेका छन् ।

युएनडिपीको सहयोगमा संसदीय पत्रकार मञ्च विराटनगरले कटहरी गाउँपालिका-५ बातरवस्तीमा बुधबार गरेको सार्वजनिक सुनुवाईका सहभागीले हुलाकी सडकको दुर्दशाप्रति आक्रोश व्यक्त गरेको थियो ।

कोशी प्रदेशका सांसदहरू गयानन्द मण्डल, भीम पराजुली, जयप्रकाश चौधरी र गीता तिम्सिनाका साथै कटहरी गाउँपालिकाका अध्यक्ष देवराज चौधरी तथा अन्य जनप्रतिनिधि हरुलाई सुनाउदै स्थानीयले सडकको काम अलपत्र भएकोमा आक्रोश थियो । सडकको काममा ढिलाइ हुँदा स्थानीयले सास्ती खेप्नु परिरहेको स्थानीयहरुको भनाई थियो ।

कार्यक्रममा सहभागी बाँतर समुदायका केन्द्रीय सभापति मोहनलाल सरदारले आरक्षण कोटामा पहाडे र मधेशी समुदायमा विभेद हुने गरेको गुनासो गर्दै सरदारले पछिल्लो समयमा बाँतर समुदाय न घरको न घाटको भएको गुनासो व्यक्त गरेका थिए ।

बाँतर जातिमा शिक्षा दिक्षाको कमी रहेको र बेरोजगारी समस्या रहेको भन्दै उहाँले दलितको लागि राज्यले आरक्षण दिएको भएपनि त्यो पहाडे दलितको मात्र पहुँचमा रहेको दावी गरेको थियो ।

स्थानीय मुकेश बुढाथोकीले दलितहरुको बाहुल्यता रहेको क्षेत्रमा आर्थिक समृद्धि कसरी ल्याउने भन्ने विषयमा जनप्रतिनिधि हरुले चासो नदिएको गुनासो गर्दै रोजगारी सिर्जना गर्नुपर्ने, उपचार सहुलियतमा साझेदारी गर्नुपर्ने र कृषि क्षेत्रको विकासका लागि जीर्ण भएका बोरिङहरु सुचारु गर्नुपर्ने माग गरेका थिए ।

स्थानीय प्रेमकुमार सरदारले कृषि क्षेत्रको उत्पादनमा लागिरहेका बाँतर समुदायका लागि पर्याप्त बिउको व्यवस्था हुन नसकेको वताउँदै ४० किलो बिउ ५ सय किसानलाई कसरी बाँड्न पुग्छ भन्दै स्थानीहरुले पालिका अध्यक्ष देवराज चौधरीको ध्यानाकर्षण गराका थिए । स्थानीय मञ्जिताकुमारी सरदारले कषक महिलाहरुलाई तालिममा सहभागी गराउँदा जग्गा नै नभएका र कृषि क्षेत्रमा समावेश नभएकाहरुलाई पठाउने गरेको भन्दै असन्तुष्टि व्यक्त गरेका थिए । सुवास बाँतरले आत्मनिर्भर शिक्षा नीति नहुँदा शैक्षिक बेरोजगारहरु बढिरहेको भन्दै प्राविधिक शिक्षामा जोड दिनुपर्ने वताए ।

त्यसैगरी वीरबुद्ध मुडियारीले तराई मधेश समृद्धि योजना अन्तर्गत कटहरी-५ मा जनता आवास निर्माण गर्नका लागि छुट्याएको ४० लाख रकम फ्रिज भएकोप्रति जनप्रतिनिधिले जिम्मेवारी लिनुपर्ने वताए ।

कार्यक्रममा प्रदेश सांसद भीम पराजुलीले हुलाकी सडक निर्माणको लागि पहल गरिरहेको जानकारी गराउँदै बाँतर समुदायको बाहुल्य रहेको सो क्षेत्रमा उनीहरुको समस्याबारे प्रदेशका सांसदहरुले कसरी सम्बोधन गर्न सक्छन् भन्ने विषयलाई प्रमुखताका साथ उठाइएको संसदीय पत्रकार मञ्चका अध्यक्ष कुमार लुइँटेलले जानकारी गराएका थिए ।

सूचना सूचना सूचना

सड्क क्षेत्रको दायाँ बायाँ रहेका रूख काट्नु सार्वजनिक अपराध हो । यसरी रूखहरू काटिएको पाईएमा नियम कानून बमोजिम कारवाही हुने व्यहोरा जानकारी गराउँद छौ । सडक हाम्रो सार्वजनिक सम्पति हो, यसका संरक्षण र सम्बर्द्धन गरौ, सडक सफा राखौं र सडक अतिक्रमण हुनबाट जोगाऔं ।

सडक डिभिजन कार्यालय विराटनगर, कोशी प्रदेश